

PREOTULU ROMANU.

Diuaru basericescu, scolasticu si literariu.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege
voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.

DOMNEDIEÉSC'A LITURGIA

A S.-LUI JOANU CHRYSOSTOMU.

— *Studiu ritualu.* —

(Urmare.)

14. *Rogatiunea de multiamita.*

Rogatiunea de multiamita e asediata la celebrarea s. liturgie dupa esemplulu Mantuitoriului. „*A multiamitu* (Christosu) dîce S. Chrysostomu, *invetiandu-ne pre noi, cà cum se cuvine se celebramu acestu mysteriu.*“¹⁾

Rogatiunea acést'a erá estinsa si abundanta, dîce adeca S. Chrysostomu: „*Preotulu stà adeca nu portàndu focu, cí spiritulu sântu, — tempu indelungatu vërsa rogatiuni, nu cá lumin'a cea cadiuta din ceriu se consume cele puse inainte, cí cá scoborindu-se grati'a in sacrificiu, prin acest'a animele tuturoru se le aprinda si mai stralucite se le faca de câtu argintulu curatitu in focu.*“²⁾

Marturisirea acést'a, scrietoriulu *Hoppe* o referéza la epiclesia („*Dómne cel'a ce pre Preasantulu Spiritu s. c. l.) — Probst* inse insémna cà in ace'a S. Chrysostomu póte se aibe inaintea s'a intrég'a rogatiune de multiamita, deóre-ce insusi acelu s. Parinte afirma in altu locu, cà nu

¹⁾ Gratias agit docens nos quomodo oporteat hoc mysterium celebrare. (Hom. 82. T. VII. p. 738 — 740.) — ²⁾ Stat enim sacerdos, non ignem gestans, sed Spiritum sanctum; praeces multo tempore fundit, non ut fax demissa coelitus apposita consummet, sed ut gratia in sacrificium delapsa per illud omium animas inflammet, et argento igne purgato splendidiore exhibeat. De sacerd. l. III. n. 4. T. I. p. 642.)

numai prin cele propuse, cí preste totu si prin hymnuri (rogatiunea de multiamita) se scobóra Spiritulu sântu; cu tóte aceste cugetu cà inceputulu si capetulu acelei marturisiri cu adeveratu are referintia la epiclesia, càci in acele privintie dreptu consuna cu cele asiediate pâna adi la s liturgia, si numai espresiunea „*praeces multo tempore fundit*“ designéza cuprinsulu generalu alu rogatiunei de multiamita. Acést'a credu cu atátu mai vêrtosu, cà sub „cantica“ se póte intielege nu numai hymnulu sub intielesu de „rogatiune multiamitória,“ cí si tóte celelalte cântari de care e incungiuurata celebrarea s. liturgie.

Rogatiunea de multiamita, pentru cuprinsulu seu plinu de reamintirea binefacerilor divine, S. Chrysostomu o numesce „*Eucharistia*.“ Díce adeca: „*Asiadara mysteriale cele infricosiate si asia salutarie, care in fiacare adunare le celebramu, se numesce Eucharistia, pentru-cà acele suntu commemorarea a multoru binefaceri, si aréta capulu provedintiei divine, éra pre noi prin tóte ne pregatescu la multiamita.* 1)

Si care suntu aceste binefaceri Domnedieesci?

Aceste mai cu séma se aréta:

1) *in creare* si 2) *in rescumperare*. De ambele aceste manifestari eminente ale binefacerilor Domnedieesci face amintire S. Chrysostomu, cându asia díce; „*Acest'a e sacrificiulu celu mai mare, acést'a e oblatiunea perfecta, acést'a e caus'a si argumentulu fiduciei nó tre càtra Domnedieu, cà adeca, fiesce-care dupa poterile s'ale in fiacare óra se recugete intru sene nu numai benefacerile commune . . . . nu numai acele de care toti marturisescu si toturoru suntu cunoscute (creatiune), cí si benefacerile s'ale proprie, care inaintea multor'a suntu ascunse.*“ (redemtiune). 2)

1) „Ideoque horrenda illa mysteria tam salutaria quae in singulis collectio celebramus Eucharistia appellantur, quia beneficiorum multorum commemoratio sunt, caput ipsum divinae providentiae ostendunt, nosque per omnia apparant ad gratias agendas“. (Hom. 25 in Math. 3. T. VII. p. 331. Cfr. Hom. II in II. Cor. 5. T. X p. 399.)

— 2) „Hoc est maximum sacrificium, haec perfecta oblatio est, hoc fiduciae erga Deum nostrae argumentum et causa est, ut scilicet unusquisque pro virili supputet apud se singulis horis non solum communia beneficia . . . . non ea tantum quae omnes fatentur et quae omnibus manifesta sunt, sed et propria ac plerosque latentia. (Hom. X. in Gen. I. Cap. T. IV. p. 80.)

Déca S. Chrysostomu mai multu numai in termini generali commemoréza beneficiale creatiunei cá parte integranta a rogatiunei de multiamita; pre atunci in ace'asi rogatiune de multiamita intr'unu modu cu multu mai chiaru si intr'unu tonu cu multu mai sublimu commemoréza binefacerile redemptiunei de care ne-amu facutu partasi prin sacrificiulu crucei, respective prin sacrificiulu celu eucharistecu.

La acést'a se referesce marturisirea S. Chrysostomu, candu la cuventele apostolice „Paharulu binecuventarei, care 'lu binecuventamu, óre nu este impartasirea sângelui lui Christosu“? (I Cor. X. 16.) dîce: „Ce dîci o fericite Paule!? . . . memorându mysteriale cele infricosiate, paharulu cel'a teribilu si infricosiatu 'lu numesci paharulu binecuventarei? Asia e, dîce (S. Paulu): pentru-cà nu e lucru neinsemnatu, ce'a ce se dîce. Deóre-ce cându dîcu binecuventare, deodata esplicu intregu tesaurulu binefaceriloru lui Domnedieu, si darurile acele mari le revocu in memoria. — Noi inca referandu la paharu binefacerile cele negraite ale lui Domnedieu si tóte de care ne folosimu, acel'a asia 'lu oferimu si asia ne comunicamu, cà multiamimu, cumcà genulu omenescu l'a mantuitu de gresiéla, cà pre acei'a carii departe eráu, i-au apropiatu, cà pre acei'a carii nu aveáu sperantia si eráu fora Domnedieu in lume, i-au constituitu de frati si impreuna moscenitóri. — Asia ne apropiamu cà pentru aceste si asemenea multiamimu. . . . Fórte credintiosu dara si teribilu a dîsu; a voitu adeca se insemne cà: Acest'a ce e in paharu, etotu acel'a ce a cursu din cóste, si acelui'a ne facemu partasi. Éra paharulu binecuventarei l'a numitu pentru ace'a, pentru cà *avendu lu acel'a in mâni, asia 'lu celebramu (binecuventandu) admirându si petrunsi fiendu de frica pentru binefacerea cea negraita, binecuventandu cà acel'a l'a versatu cá se nu remânemu in gresiéla*“¹⁾

¹⁾ Quid dicis, o beate Paule? . . . mysteriaque horrenda memorans, benedictionis calicem vocas, terribilem illum atque formidandum calicem? Etiam inquit: non parva enim res est quae dicitur. Nam cum benedictionem, dico, omnem explico Dei beneficentiae thesaurum, et magna illa dona in memoriam revoco. Nam nos quoque ad calicem recensentes ineffabilia Dei beneficia, et omnia quibus fruimur, sic illum offerimus et communicamus, gratias agentes,

Éra mai josu asemenându poterea sângelui sacrificiului legei vechi cu poterea sângelui legei noue, adauge: „Aci inse lucrarea cea sacerdotala o-a trecut la unu lucru mai infricosiatu si mai preamaritu, încâtu adeca mutându insusi sacrificiulu, a demandatu cá in locu de uciderea animalelor brute Elu insusi se fia offeritu.“¹⁾

Asiadara atunci candu s'a facutu rogatiunea de multiamita la s. liturgia, in ace'a s'a facutu commemorare nunu-mai de intregu tesaurulu binefaceriloru Domnedieesci si de tóte acele daruri cu care ne-au daruitu Domnedieu, ci mai cu séma pentru ace'a facemu multiamita cá genulu omenescu l'a mantuitu de pecatu si ne-au facutu frati si impreuna moscenitori. Séu cu alte cuvente binefacerile commemorate in rogatiunea de multiamita s'au referatu la creatiune si rescumperare.

Si cumcà S. Chrysostomu aci are inaintea s'a rogatiunea de multiamita a s. liturgie si inca cea asediata inainte de consacrare se cunoşce nu numai de acolo, cá vorbesce de mysteriale cele infricosiate ale sacrificiului eucharistecu, care de cătra S. Apost. Paulu s'a numitu „Calix benedictionis,“ — nu numai cá ace'a multiamita apriatu aduce in legatura inediata cu acelu paharu (ad calicem recensentes,) ci si deacolo, cá dupace aduce inainte caus'a pentru care acelu paharu 'lu numesce alu „binecuventarei“ in cátu la celebrarea acelu'a dupa descoperirea si recunoscerea binefaceriloru 'lu binecuventamu (prae manibus habentes . . . benedicentes), amintesce de lucrarea cea sacer-

---

quod genus humanum ab errore liberaverit, quod eos qui procul erant, prope fecerit, quod eos qui spem non haberent et athei erant in mundo, fratres suos et cohaeredes constituerit. Pro his et similibus gratias agentes, sic accedimus . . . Valde fideliter dixit et terribiliter: hoc enim vult significare: Hoc quod in calice est illud ipsum est, quod ex latere fluxit, et illius sumus participes. Calicem autem benedictionis vocavit, quia illum prae manibus habentes, sic ipsum celebramus, admirantes, terrore perculsi de ineffabili dono, benedicentes quod ipsum effuderit, ut ne in errore maneremus.“ (Hom. 24. in I. Cor. T. X. p. 199.

¹⁾ Hic autem in rem horribiliorem et magnificentiorem sacerdotalem transtulit operationem, ipso mutato sacrificio, et pro brutorum mactatione se ipsum iussit offerri. (l. s. c.)

dotala mai terribila si prea marita, de mutarea Sacrificiului, de jertfirea propria a Dlui Christosu, carea lucrare inse nu e alt'a decâtu consacrarea.

Si asia S. Chrysostomu in loculu mai susu citatu in ordu systematicu urméza partile rogatiunei de multiamita, in câtu 1. vorbesce despre cuprinsulu acelei'a, séu de comemorarea binefaceriloru, 2. de ceremoni'a binecuventarei s. pani inainte de consacrare, si a 3. de insasi consacrarea.

Afora de marturisirea citata mai este la S. Chrysostomu inca unu locu, unde si mai detaiatu specifica cuprinsulu rogatiunei de multiamita. Si deórece acelu locu are o asemenea luminata cu rogatiunea de multiamita in liturgi'a S. Vasiliu, — nu l'amu potutu trece cu vederea, ci-lu dâmu in urmatóriele:

Spre dovedirea provedintiei divine intre altele díce: „Pentru ace'a ni-a datu legea s'a cea scrisa, a tramisu profeti, a facutu minuni, si mai nainte de tóte aceste candu a creatu pre omu deodata a plantatu in elu unu magistru, adeca, legea cea scrisa in natur'a lui. . . . Afora de acést'a neci dupa aceste nu l'a parasitu, ci dupa cadere si miciorare l'a aredicatu si de grigi'a s'a demnu l'a facutu. Anume mai antaiu l'a indemnatu si i-a datu svatu, dupa ace'a cu frica si cu temere l'a facutu atentu, l'a instruat si invetiatu. . . si in urma a datu ce'a-ce este capulu toturoru bunatatoru, l'a tramisu adeca pre Fiiulu seu celu iubit si unulu nuscutu, carele e de ace'a-si natura cá si Elu (Tatalu), se face ce sum eu, si umblandu pre pamentu cu ómenii a petrecutu“¹⁾ s. c. I.

Intregindu acésta marturisire cu un'a alt'a de asemenea cuprinsu (Hom. 27. in Gen. T. IV. p. 240) sí apoi ambele

---

¹⁾ Propterea quoque legem a se scriptam nobis dedit, et prophetas misit, ac miracula edidit, et ante haec omnia, simul atque hominem finxit, magistrum a natura insitam legem indidit. . . . Verum tamen ne sic quidem ipsum deseruit, sed et lapsum ac supplantatum erexit, et sua cura dignatus est: ac primum quidem hortatus est et consilium dedit, postea vero metu ac tremore commonuit, erudit, edocuit. . . . ac tandem id quod caput est bonorum omnium largitus est, suumque Filium misit, dilectum, unigenitum, et qui ejusdem est atque ipse naturae, fit quod ego sum, et in terris ambulans cum hominibus conversabatur.“ (Ad eos qui scandalisati sunt c. VIII. T. III. p. 496.)

asemeninându-le cu rogatiunea de multiamita asiediata in liturgi'a S. Vasiliu, vomu avé o asemenare ecclatanta intre acést'a si marturisirile produse de càtra s. Chrysostomu in mai susu citatele locuri.

Éra decumva cuprinsulu rogatiunei de multiamita atinsu de càtra S. Chrysostomu 'lu vomu compará cu rogatiunea de multiamita din asiediamentu s. liturgie de adi, se vá cunósce cá cuprinsulu rogatiunei de multiamita a s. Liturgie de adi nu e asia abundante, — in câtu intrens'a numai cu termini generali se face allusiune la benefacerile commemorate de càtra S. Chrysostomu in citatele de mai susu. Asia de esemplu, espresiunea „Tu dintru nefintia intru fintia ne-ai adusu“ = *create*, „si cadiendu éراس ne-ai aredicatu“ . . . . „si ne-ai daruitu imperati'a ce va se fia“ = *rescumperare*.

Totu la acele binefaceri se referescu si cele din rogatiunea de multiamita unde asia se díce: „Pentru tóte aceste multiamimu tîe . . . . pentru tóte carele scimu, si care nu le scimu, pentru facerile t'ale cele aretate (crearea) si cele ne aretate (darulu rescumperarei) ce s'au facutu pentru noi“

Asemene cuprinsului acestui'a a rogatiunei de multiamita suntu cele ce díce S. Chrysostomu, cându asia scrie: „Dreptu ace'a pentru aceste tóte cele mai mari multiamite se dâmu acelui'a care de atâte binefaceri ne-a impartasitu: Neci cere dela noi cev'a lucru greu si onerosu: ci numai cá se recunóschemu si se marturisimu atâte binefaceri si cá pentru acele se dâmu multiamita. . . . Me rogu dara cá se nu fimu lenesi, ci unulu fia-care dupa poteri se recugete intru sene in tóta ór'a nu numai benefacerile cele comune, ci si cele private de care s'a fostu impartasitu: nu numai acele ce toti le marturisescu, si care toturoru suntu aretate, ci si cele private, si inaintea aloru mai multi ascunse: asia ne vomu indemná la multiamita continua. Acest'a e sacrificiulu celu mai mare, — acést'a e oblatiune (aducere) perfecta, — acést'a e caus'a si dovéd'a increderi nóstre catra Domnedieu.“¹⁾

---

1) Quocirca pro his omnibus gratias ei summas agamus, qui tanta apud nos beneficia collocavit. Neque enim grave aliquid et onerosum a nobis requirit: sed solum ut testemur et fateamur

Si in urma, unde in continuarea rogatiunei de multiamita dupa „santu, santu“ s. c. l. se dice:

„Carele lumea t'a asia o ai iubitu s. c. l . . . . . mai vêtosu insusi pre sene s'a datu pentru viéti'a lumiei“ consuna cu cele commemorate de càtra S. Chrysostomu in conciunea „ad eos qui scandalisati suntu“ C. VIII. T. III. p. 496. (Vedi mai susu.)

Combinandu acuma marturisirile S. Chrysostomu referitóre la rogatiunea de multiamita se va cunósce, cà acelu S. Parinte in conciunile s'ale nu a avutu inaintea s'a liturgi'a cea scirtata de càtra densulu, — deórece la acestu casu sar' fi tienutu strínsu de cuprinsulu acelei'a, — ci liturgi'a cea abundanta din Constit. Apost. ori in casulu celu mai reu liturgi'a S. Vasiliu, — pentru-cà cele commemorate de càtra. S. Chrysostomu, precumu si mersulu ideiloru consuna de minune cu celu din Constit. Apost. si cu liturgi'a S. Vasiliu. — Se scie cà liturgi'a S. Chrysostomu este numai prescurtarea liturgiei S. Vasiliu, éra- ambele au unu isvoru comunu, anume liturgi'a din Constitutiunile Apostolice.

Multiamit'a este cu adeveratu temeifulu si dovéd'a increderei nóstre càtra Domnedieu. — Cându inse sufletulu e petrunsu de sentiulu increderei neclatite, atunci nu se indetulesce neci se opresce numai intru descoperirea multiamitei, — ci inflacaratu fiindu parte de considerarea multímei binefaceriloru, parte de marirea negraita a binefactoriului: cu multiamit'a de dupa ordinea naturala impreuna si glorificarea Domnedieirei binefacátóre.

Asia se intempla acést'a in fia-care rogatiune de multiamita liturgica.

Acést'a cu adeveratu 'si afla espresiune eclatanta atunci, cându in rogatiunea de multiamita, dupa reamintirea glori-

---

tanta beneficia, et pro his gratias referamus . . . . . Oro igitur ne desides simus, sed unusquisque pro virili supputet apud se singulis horis non solum communia beneficia, sed et privatai n se collata; non ea tantum quae omnes fatentur, et quae omnibus manifesta sunt, sed et propria, plerosque latentia: sic enim ad continuam gratiarum actionem Domino referendam incitabitur. — Hoc maximum sacrificium, haec perfecta oblatio est, hoc fiduciae erga Deum nostrae argumentum et causa est.“ (Hom. IX. in Genes. 5. T. IV. p. 80.)

ficarei perpetue a lui Domnedieu de càtra poterile cele ceresci, poporul celu crestinescu, punându capetu multiamitei s'ale, impreuna cu acele poteri ceresci erumpe in cantarea:

„*Santu, Santu, Santu*“ s. c. 1.

Cumcà acest'a erá decursulu rogatiunei de multiamita si pre tempulu S. Chrysostomu se cunósce din marturisirea deja citata, unde adeca asia dîce:

„Aci se intrerumpe seri'a rogatiunei prin glorificare, ceea-ce santii s'au indatinatu a face totu-de-a-un'a. — Dupace prin inceperea enararei miraculeloru lui Dòmnedieu s'ar' fi inflacaratu, — nu finescu (rogatiunea) pâna ce mai antaiu nu dáu lauda si marire lui Domnedieu pentru cele dîse.“¹⁾

Laud'a si preamarirea acést'a a lui Domnedieu mai luminatu si mai frumosu se descopere in cantarea cea seraphica de invingere „*Santu, Santu*“ s. c. 1. — despre carea S. Chrysostomu dîce, cumcà ace'a cantare fù recitata chiar' si de catra sântii Martiri fiindu inca in trupu si impreuna numerati cu credintiosii.

Vorbindu adeca despre susceperea in ceriuri a ss. martiri dîce: „Dêca atunci candu au fostu in trupu, dupa comuniunea mysterialoru s'a fostu admisu in acelu choru cá impreuna cu insisi Cherubimii se cante hymnulu celu intreitu santu (Isaia 6. 3.) — precum bine cunóscteti cei ce sunteti initiati in mysteria; — cu multu mai vertosu fiindu acum'a uniti cu acei'a (Cherubimi) cu carii órecandu impreuna au cantatu, cu multa incredere voru fi partasi acelei laudari.“²⁾

Referitoriu la ordulu si modulu recitarei hymnului seraphicu „*Sântu, Sântu* s. c. 1“ aceste le însémna S. Chrysostomu.

„Inainte de acést'a hymnulu acest'a s'a cantatu numai in ceriu, dupace inse s'a induratu Domnulu cá se vína pre

¹⁾ Hic intercipit orationis seriem glorificatione, quod semper solent sancti facere. Postquam enim de Dei miraculis aliquid dicere incipientes inflammati fuerint, non prius ad finem perveniunt, quam pro iis quae dicta sunt Deum gloria et laude effecerint.“ (Expos. in Psalm. 134. 6. T. V. p. 397.)

²⁾ Si enim cum essent in corpore, secundum mysteriorum communionem in illum chorum admittebantur, ut cum ipsis Cherubim psallerent hymnum ter sanctum (Isai 6. 3), ut vos probe nostis qui mysteriis initiati estis; multo magis nunc illis conjuncti, cum quibus choros olim ducebant, multa cum fiducia laudationi illi communicant.“ (De sanctis Martyr. 2. T. II. p. 710.)

pamântu, ne-a adusu si acésta melodia (cantare armonica). — Pentru ace'a si archiereulu acest'a mare cându stà lânga acésta mésa sacra cá se faca cultulu celu rationalu si se offereze sacrificiulu celu necruntu, nu ne invita numai in modu simplu la acclamarea acést'a fericita, — ci dupace mai antaiu a numitu pre Cherubimi, si a facutu amintire de Seraphimi, apoi indémna pre toti la emiterea acelu cuventu infricosiatu, si cându ne revóca in mente pre acei'a, cari cu noi facu choru (àngerii), — mentea nóstra o inaltia dela pamentu, cám cu aceste cuvinte escitandu-ne: impreuna cu Seraphimii canti, stài dara cu Seraphimii, intende aripile cu acei'a, — si sbóra cu acei'a in giurulu tronului cerescu.¹⁾

Asiadara si pre tempulu S. Chrysostomu cá si adi inainte de ce preotulu celebrante ar' fi eschiamatu „cantarea de invingere s. c. l.“ mai antaiu singuru a numitu pre Cherubimi si pre Seraphimi, — cu ace'a deosebire póte cá pre atunci numirea acést'a s'a facutu cu tonu innaltu — ce adi se intempla in secretu, — si numai dupa ace'a numire respective amintire a Cherubimiloru, fura indemnati toti (omnes) credintiosii la emiterea cuvântului infricosiatu (sântu, sântu sântu s. c. l).

Si cumcà respunsulu datu la eschiamarea celebranteluiu aieve s'a facutu de câtra tóta adunarea, apriatu marturisesce S. Chrysostomu dîcîndu asia:

„In cele de susu Seraphimii cânta hymnulu acelu intreitu sântulu; éra pre pamântu multimea ómeniloru totu acel'asiu hymnu 'lu dîcu si in comunu convine adunarea ser-

¹⁾ Nam antea quidem in coelis tantum hymnus iste canebatur, postquam autem in terram dignatus est Dominus venire, hunc etiam concentum ad nos detulit. Propterea quoque magnus hic Pontifex cum juxta sacram hanc mensam constiterit, ut rationalem cultum exhibeat, et sacrificium offerat incruentum, non simpliciter nos ad hanc faustam acclamationem invitatur, sed ubi prius Cherubim nominavit, et Seraphim mentionem fecit, tum demum ad hanc tremendam vocem mittendam omnes adhortatur, et dum nos eorum admonet, qui nobiscum choros agitant, mentem nostram a terra subducit, unumquemque nostrum his propemodum verbis excitans: una cum Seraphim canis, una cum Seraphim sta, cum illis alas extende, cum illis regium solium circumvola. (In illud, vidi Dominum Hom. VI. 3. T. VI. p. 138.)

batorésca a celoru ceresci si a celoru pamântesci, un'a si ace'a e multiamit'a, un'a desfatarea si un'a e convenirea (serbatórea) chorului bucurante. — Acést'a prin bunatatea cea negraita a Domnului celui ce s'a descinsu la noi s'a constituitu, acést'a Spiritulu celu sântu o-a adunatu: armoni'a aceloru cuvinte convine cu bunaplacerea parintésca: consonanti'a modulatiunei 'si are din ceriu, candu se misca de càpra Treime cá de unu bastonu de tactu óresicarev'a, resuna melodi'a cea dulce si fericita, ace'a cântare angerésca, ace'a cantare armonica carea nu are capetu.¹⁾

S. Chrysostomu in deosebite locuri face amintíre despre hymnulu seraphicu cá despre o parte integranta a s. liturgie.

Din multele marturisiri ale aceluia, voimu se insemnamu numai aceste:

Candu esplica insemnatatea eschiamarei „Se stamu bine, se stàmú cu frica“ díce:

„Cugeta cá de cine esti asia aprópe, si cu cine vei se invoci pre Domnedieu, adeca cu Cherubimi. — Aduti aminte cá pre cine i-ai de soçi, si 'ti va ajunge, cá se fí preveghiatoriu, cându adeca vei recugetá intru tene câtu cá omu cu trupu, te-ai facutu demnu cá impreuna cu poterile cele fora de trupuri se laudi pre Domnulu toturoru. — Dreptu ace'a neme se nu incépa acele laude sacre si mystice, cu anima distrasa; atunci neme se nu cugete cele pamentesci, cí lapedându tóte cele lumesci cu totul se se inaltie la cele ceresci, si óresi-cumv'a strapusu fiindu la tronulu marirei, impreuna cu Seraphimii se sbóre si ast'feliu se

---

¹⁾ In supernis exercitus angelorum canunt gloriam: in terris homines in ecclesiis choras agentes ad illorum exemplum eadem canunt laudis cantica. In supernis Seraphim ter sanctum illum hymnum clamant: in terris eundem hominum promit multitudo, communiterque tum coelestium, tum terrestrium festivus conventus congregatur: una gratiarum actio, una exultatio, una gaudeatis choreae statio. Hanc enim ineffabilis Domini se se ad nos demittentis bonitas consuit, hanc Spiritus congregavit sanctus: hujus vocum concentus paterno beneplacito congruit: e coelis habet modulorum consonantiam, dum a Trinitate velut a plectro quopiam movetur, delectabile illud ac felix resonat melos, illam angelicam cantionem, illum desinere nescium concentum. (Hom. I. in illud vidi Dominum T. VI. p. 97. seq.)

aduca Domnului celui magnificu si preamaritu hymnulu celu mai sântu.“¹⁾

Éra in altu locu dîce: „Cel'a-ce esti initiatu, cugeta cà la ce mysteria ti-s'a datu a luá parte, cu cine offerezi cîntarea ace'a mystica, cu cine pronunçii hymnulu celu intreitu sântu. Invétia pre cei profani, cà tu ai luat parte la chorulu Seraphimiloru, cà te tiêni de poporulu celu cescu, cà esci ascrisu in chorulu ângeriloru, convorbesci cu Domnedieu si cu Christosu te-ai adunatu.“²⁾

Precum s'a vediutu dara din aceste produse, pre tempulu S. Chrysostomu chiar' cá si adi, rogatiunea de multiamita propria, mai inainte de ce s'ar' fi inchiatu, s'a fostu intreruptu cu glorificarea marirei lui Domnedieu.

Dupa descoperirea solemnă a glorificarei inse, de nou s'a reluat firulu rogatiunei de multiamita, si inca asia, cà precâtu in cele inainte de cantarea seraphica multiamit'a a avutu de obiectu principale binefacerile creatiunei, — dupa persolvarea hymnului seraphicu ace'asi multiamita 'si-iá obiectulu seu din indemnul rescumperarei, carea este binefacere suprema.

Éta ce scrie in acésta privintia S. Chrysostomu.

---

¹⁾ Cogita cui proxime adstes, ac quibuscum Deum invocaturus sis, scilicet cum Cherubim. Animadvertite quos habeas socios, idque tibi ad vigilantiam satis erit, cum tecum reputaveris te carne indutum et corpore cum incorporeis virtutibus ad communem Dominum celebrandum adscribi dignari. Nemo igitur animo resolutio sacras illas et mysticas laudes adeat; nemo saeculares tunc temporis cogitationes in mente verset: sed terrenis omnibus expulsis in coelum se totum transferat, ac quasi ad thronum gloriae admotus, cum Seraphim volaret, sic sanctissimum hymnum magnifico gloriosissimoque Deo emittat. (De incomprehensibili IV, 5. T. I. p. 734. — Cfr. Hom. 27. 5 in I. Cor. T. X. pag. 232; — Ecloga quod non indigne accedendum Hom. 47. T. XII. p. 897.)

²⁾ Cogita quibus mysteriis interesse tibi datum sit, qui initiatus es, cum quibus mysticum illum cantum offeras, cum quibus ter sanctum hymnum pronunties. Doce profanos, te cum Seraphim choreas agitasse, te ad coelestem populum pertinere, te in choram angelorum adscriptum esse, te cum Domino collocutum esse, te cum Christo congressum. (Si esurierit inimicus. 4. T. III. p. 179. Cfr. De baptismo Christi 4. T. II. p. 370; In acta Apost. Hom. 24. 3. T. IX. p. 190.)

Elu, — care intrerumperea acést'a a rogatiunei de multiamita se pare a-o reduce la esemplulu Apostoliloru,¹⁾ dupace de-o parte vorbesce despre insemnatatea numirei „*Eucharistia*“ ce se dà s. Sacrificiu, care dupa densulu nu e altu-cev'a decâtu „commemorarea toturoru bunatatoru si chiaru capulu provedintiei divine,“ éra de alta parte aréta detorinti'a nóstra de a multiami Domnului nu numai pentru binefacerile date nóue ci si altor'a, precumu facu acést'a si angerii multiamindu adeca si ei pentru binefacerile nóue impartasíte: trece la commemorarea binefacerei celei mai mare, adeca a rescumperarei. — Anume:

Ce'a ce cu provocare la Math. I, 22. dejá mai inainte a insinuat, adeca cà — „a se jertfi pentru noi, in ce locu se punemu. Cà de a se nasce, se numesce „totu,“ cu ce nume se numimu, a se restigni, sângele a-si versá pentru noi si a se dá pre sene in mancare si mésa spirituala,“ — acést'a intru urmarea demonstrarei asia o intregesce:

„Cá se omitu tóte, cele ce pestrecu numerulu nesi-pului marei; ce se póte asemená cu economi'a facuta pentru noi, séu cu intruparea? Pentru-cà ce i-a fostu lui celu mai pretiosu, pre Fiiulu seu unulu nascutu l'a datu pentru noi inimicii: nu numai cà l'a datu pentru noi, cí pre acel'a ni l'a pusu inainte pre mésa, tóte facúndu pentru noi atátu dandu câtu si multiamitori facúndu-ne pentru acele. — Deóre-ce precum e mai totu-de-a-un'a cà omulu e nemultiamitoriu, in totu loculu insusi elu a susceptu si a gatitu tóte cele ce suntu spre folosulu nostru. Si ce'a ce a facutu cu Judeii aducúndu-le aminte din indemnulu locurilor, a tempuriloru, si a serbatoriloru binefacerile loru date, totu ace'asi face si ací cându din modulu sacrificiului ne induce la memori'a eterna a acelei binefaceri “²⁾

---

¹⁾ Apostolicas enim sequuntur leges cum a glorificatione incipiunt et in illum desinunt, posteaque rursus exordiuntur (dice despre hymnulu implinitu de catra monachi, Hom. 25 in Math. 6. T. VII. p 547. desí acést'a proprie mi se pare a avé referintia la recitarea psalmiloru respective a officiiului dilei si alu noptiei.)

²⁾ Ut autem alia omnia mittam quae arenam numero vincunt: quid par est pro nobis factae oeconomiae, sive incarnationi? Quod enim illi pretiosissimum omnium erat, unigenitum filium pro nobis

Totu in acestu intielesu marturisesce scriendu asia: „Spre reamintirea benefaceriloru, pentru Judei — Domnedieu in totu anulu a asiediatu solemnitati; éra tfe mai in tóte dílele prin aceste mysteria. — Se nu te rusivezi dara de cruce, acést'a e frumseti'a nóstra, acést'a e mysteriulu nostru, cu acestu donu ne ornamu, intr'acést'a ne laudamu. Déca voiu díce cá a estinsu ceriulu si pamentulu, marea a versatu, a tramisu ângeri si profeti, nemica voiu díce ce s'ar' poté asemená cu acést'a (intrupare). Deóre-ce acést'a este capulu tuturoru bunatatoru, cá nu l'a crutiatu pre Fiiulu seu, numai cá se mántuésca pre cei instrainati.“¹⁾

E dreptu cá in aceste locuri citate S.-lu parinte Chrysostomu nu face amentire apriata si directa despre decursulu celebrarei s. sacrificiu: pre lânta tóte aceste, dupa ce de-o parte vorbesce despre s. eucharistia cá summa bunatatoru, precum si de detorinti'a multiamirei pentru binefacerile impartasite, aducându inainte cá de esemplariu pre ss. ângeri, — dupace de alta parte aduce inainte binefacerea cea mai mare, adeca intruparea: fora indoiéla se póte díce cá elu in acele locuri a avutu inaintea s'a chiar' decursulu respective cuprinsulu rogatiunei de multiamita a s. liturgie.

Acést'a vomu díce cu atátu mai vertosu, deóre-ce cá in citat'a prima marturisire („nec dedit modo nobis, sed et il-

---

inimicis dedit: nec dedit modo nobis, sed et illum in mensam nobis apposuit, omnia pro nobis faciens, et dando, et nos pro his gratos efficiendo. Quia enim ut plurimum ingratus est homo, ubique ipse suscepit et apparet ea quae ad nostram sunt utilitatem. Et quod in Judaeis agebat, ex locis temporibus et festis beneficia ipsius in memoriam revocans, id ipsum etiam hic fecit ex sacrificii modo ad perennem beneficii hujusce memoriam nos inducens. (Hom 25. al. 26. in Math. 4. T. VII. p. 331.)

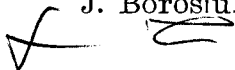
¹⁾ Judaeis quidem quotannis in memoriam beneficiorum suorum solemnitates Deus instituit; tibi vero singulis pene diebus per haec sacra mysteria. Ne igitur crucem exubescas: haec quippe sunt decora nostra, haec nostra mysteria, hoc ornatur munere, hoc gloriamur. Si dixero coelum et terram extendit, mare effudit, prophetas et angelos misit, nihil huic rei par dixero. Hoc quippe caput est bonorum omnium (caput solemnitatum Hom. 82 al 83 in Math. T. VII. p. 738) quod Filio suo non pepercerit, ut servos abalienatos servaret.“ (Hom. 50. al. 51. in Math. 3. T. VII. pag. 508.)

lum nobis in mensam apposuit“) se face allusiune la s. mé-
sa séu altariulu sacrificiului eucharistecu, — se vorbesce de
economi'a mantuirei, cá si cum se face ace'a pâna adi in
rogatiunea urmata cantarei „Santu, santu,“ (carele venindu
si tóta economi'a pentru noi plenindu): — éra in cea de a
dóu'a cele ce le amintesce despre oferirea Fiiului lui Ddieu
cu puçina variare suntu identice cu cele ce se afla in ro-
gatiunea de multiamita a tuturoru liturgiiloru, spre esemplu:
„carele lumea t'a asia o ai iubitu, câtu si pre Fiiulu teu
unulu nascutu l'ai datu“ . . . . . „carele venindu si tóta
economi'a pentru noi plinindu in nóptea iátru carea s'a tra-
datu s. c. l.“

Se adaugemu apoi la aceste inca si ace'a cá S. Chry-
sostomu vorbindu de sublimitatea sacrificiului, amintesce pre
profeti si pre ângeri, — ce'ace occura si in rogatiunea de
multiamita din liturgi'a S. Vasiliu unde asia stà „profeti ai
tramisu“ . . . . . „graitu-ai nóue prin rostulu sierbiloru tei
profeti“ . . . . . „legea ai datu spre ajutoriu, ângeri ai pusu
pazitori“ (prophetas et angelos misit).

Dreptu ace'a cuprinsulu rogatiunei liturgice de multia-
mita pre tempulu S. Chrysostomu in lineaminte generale
si in ordinare a fostu asemene cu celu de adi si inca ast'
feliu cá precumu la S. Chrysostomu dupa amintirea sa-
crificiului crucei, urméza amentirea instituirei sacrificiului
eucharistecu: asia e asediata acést'a pâna adi si in s. litur-
gia, in carea dupa commemorarea sacrificiului cruntu im-
plinitu pre cruce de cátra Dnulu Christosu urméza con-
sacrarea séu plinirea sacrificiului eucharistecu.¹⁾

(Va urmá.)

 J. Borosiu.

Din istori'a despartînei bisericeii orientale de cea
apuséna.

(Urmare.)

Acésta propositiune impreuna cu epistótele lui Atana-
siu s'a tramisu spre primire lui Cirilu si amiciloru sei si a
dusu-o totu acel'asi Aristolau la Alexandri'a. De aici au in-

¹⁾ Cfr. Hom. 28. in I. Corinth. 4. T. X. p. 229.

ceputu pertractarile între Cirilu și Orientali. Acești'a ținendu unu sinodu au formulatu unu simbolu, în care se cuprindeá simbolulu nicenu. Primindu Cirilu acelu simbolu éra orientalii decisiunile sinodului din Efesu s'a restituitu pacea în biserica. Actulu acestei uniri a avutu înse multi contrari, deórece multi episcopi orientali nu voiáu se se desparta de Nestoriu. Cirilu l'a aপরatu cu tóta barbatí'a. Joanu din Antiochi'a a lucratu însusi pentru primirea unirei de cátra episcopii din Orientu. Spre scopulu acest'a cerú si ajutoriulu curtiei scriindu lui Tauru prefectulu pretoriului cumcá se bucura, cá dupa mórtea lui Maximianu intemplata de curundu (12 Apr. 434) s'a redicatu Proclu din Cyzicu (din partid'a antinestoriană) si se róga cá curtea se faca dispusetiuni spre a se restabilí liniscea si a se infrână cei cerbicosi.

Basatu pre ajutoriulu curtiei a depusu pre episcopii cari s'au opusu si a ordínatu altii în loculu lorú. Imperatulu din parte-si a dispusu cá Nestoriu, care de trei ani se asediase în manastirea din Antiochi'a, unde fusese mai înainte se se esileze la Petra în Arabia. Póte cá în urm'a altei ordinatiuni s'au dusu la Oasis în Egiptu. Navalirile popóreloru nomadice l'au astrínsu se fuga în Tebaid'a, — înse locotienatoriulu imperatescu a lasatu se-lu transpórte la marginea estrema a Tebaidei, în Clepantine, mai tardiu în Panopolis. Se scrie cá cadiendu în unu morbu, corpulu lui inca fiindu viu a putredítu si viermii i-au mancatu limb'a.¹⁾ Scrierile lui au fosu oprite prin edictu imperatescu, în care se dispune cá tóte se se arda, éra partisanii sei se se numésca Simoniani. Prelanga ace'a tramise pre tribunulu Aristolau de nou în Oriente, cá pre toti episcopii, cari au primitu unirea mai tardiu se-i înduplece a anatemisá pozitivu pre Nestoriu. Misiunea lui a avutu rezultatulu doritu.

Cá se sterpésca nestorianismulu din radecina, Cirilu cu amicii sei, mai alesu Rabulas din Edesa au începutu a combate scrierile lui Teodoru din Mospvestia, fostulu invetiatoriu alui Nestoriu si ale lui Diodoru din Tara fostulu invetiatoriu alui Teodoru. Caus'a a fostu, cá dupace impe-

---

¹⁾ Cf. Wouters l. c. pag. 281.

ratulu a opritu strinsu scrierile lui Nestoriu, partisanii acestu'i a au inceputu a propagá scrierile lui Teodoru si Diodoru si ale traduce in limb'a siriaca, arména si persica. Rabulas in zelulu seu celu mare a anatemisatu pre Teodoru desí erá mortu si a facutu atentu pre Cirilu, cá Teodoru e parentele nestorianismului. Pre episcopii armeni i-a admoniatu se se ferésca de cartile lui Teodoru. Episcopii din Armenia au tieautu unu sinodu si au tramisu doi clerici Leontinu sí Abenis la Proclu in Contantinopolu, cá se se informeze care invetiatura e mai buna alui Rabulas ori alui Teodoru. Proclu intru o scrisóre bine nimerita s'a pronunsiatu contr'a lui Teodoru. Scrisórea a fostu subscrisa si de catra Cirilu, si Joanu din Antiochia. Cirilu a scrisu si unu opu contr'a doctrinelorui lui Teodoru si Diodoru numindu-i auctorii nestorianismului, pre Joanu din Antiochi'a l'a rogatu se nu concéda a se propune invetiaturele ateiste alui Teodoru, in acestu intielesu s'a rogatu si de imperatulu. Inse fiindu cá unii, mai alesu calugari armeni, au mersu mai departe decumu a trebuitu dechiarandu de eretice si doctrinele ortodoxe ale lui Teodoru, a pasitu érasu Cirilu, aici inse cá aperiatoriu. Proclu din Constantinopolu, Joanu din Antiochi'a cu sinodulu seu n'au voitu a-lu anatemisá, de ace'a imperatulu prin unu edictu adresatu din Antiochi'a a ordinaru se se sustiena pacea in beserica si se nu concéda a se petá unu omu, care a moritu in comuniunea besericeii. Cu acést'a s'a pusu capetu certelorui pre catuv'a tempu, la ce a contribuitu si impregiurarea cá morindu Rabulas a urmatu in locu-i preotulu Iba, celu mai mare adoratoriu alui Teodoru. Eresulu nestorianu prin decretule cele aspre imperatesci si esilarea episcopilorui contrari unirei, s'a stinsu in imperiulu romanu dupace la a. 489 imperatulu Zeno a ordinaru inchiderea scólei din Odes'a, ultimulu asilu a nestorianismului. Cu tóte acestea a esistatu in alte pàrti, deórece s'a latitu in Indi'a, Arabi'a, Chin'a si Tartari'a sub numirea de crestini chaldeici. Selensi'a, Ctesiphonulu, mai tardiu Bagdadulu au fostu resiedinti'a patriarchului nestorianu, pre care in seclulu alu 10 'lu recunosceáu de capu supremu nu mai puçinu decâtu 25 de metropoliti. Infricosiatulu Tamerlanu, domnitoriulu Tatarilorui, i-a sterpitu mai de totu, numai pre

dealuri si in vâile Kurdistanului s'au sustienutu căm 700 mii²⁰ de nestoriani sub unu patriarchu propriu, care pana in seclulu alu 17. a resiediutu in Mosul, acum inse reside in Kochanes, in Kurdistanulu centralu. — O parte dintre nestoriani s'au unitu succesive cu beseric'a Romei, si pórta si acum uumele de crestini chaldeici si au patriarchi proprii.

La domolirea Nestorianismului a contribuitu multu si Proclu patriarchulu Constantinopolului, care prin blandeti'a, intieptiunea si oratori'a s'a a facutu mari serviciu beserice si s'a aretatu a fi demnu invetiace lu a s. Chrisostomu, Elu a indemnatu pre imperatulu Teodosiu cá se aduca osamentele invetiatoriului seu dela Comana in Constantinopolu, unde au fostu primite in procesiune serbatorésca, la care a participatu insusi imperatulu si sorus'a Pulcheria. S'au asiediatu cu tóta pomp'a in beseric'a sant. Apostoli. In tempulu episcopatulului seu s'au intêmplatu multe cutremure de pamentu. Din acésta cauza a facutu multe procesiuni dîu'a si nóptea, la cari a participatu poporulu cu diligintia rogan-du-se pentru darulu lui D.-dieu. Cu ocasiunea unei procesiuni se fi invetiatu — dupa o legenda a besericei anatolice — unu viersu cerescu pre unu pruncu cantarea: „Sante Domnedieule, S. Tare, S. Fàra de mórte, indurate spre noi“ — oprindu a se face cev'a adaugere la ea. Unii o ascriu lui Proclu, altii voru a a-o deduce din tempulu apostoliloru. Probabilu este, cà sub Proclu a venitu mai ântâiu in usu. *)

Predica pe Dominec'a d'inainte de nascerea Dlui N. Is. Christosu.

„Gatiti calea Domnului, drepte
faceti cararile lui.“

S. Ev. Luc'a c. III v. 15.

Cu câtu e mai interesanta si mai momentósa cutare serbatória, cu atât'a 'su mai serióse si mai mari si pregatirile la ea. — Care serbatória inse póte fi mai de mare insemnate pentru omenimea intréga, decâtu dîu'a nascerei Mantuitoriului genului omenescu?!

Si apoi déca natiuni si popóra facu pregatirile de lipsa, pentru a poté serbá cu solemnitate memori'a evenimentelor

*) Cfr. Hergentröther l. c. pag. 6 si 57.

mari si a barbatiloru sei benemeritati; nu se cuvene óre, cá cu atátu mai vertosu se se faca pregatiri si mai mari pentru a poté serbá cu tóta demnitatea aniversari'a nascerei Rescumperatoriului genului omenescu?!

Séu ce s'ar' fi alesu din omenimea ajunsa la culmea desperatiunei, déca n'ar' fi venitu la tempu, Fíiulu lui D.-dieu, Domnulu n. Is. Christosu?! Pentru-cà inainte de venirea densului, anim'a omului erá unu campu fora flori, unu délu plesiuvu, unu locu neproductivu. Sentiulu iubirei chiaru, nu 'si aflá obiectulu seu; nu esistá nemicu aci pre pamentu, ce se mai indulcésca viéti'a cea atátu de amara a omului si se imprascíe norii amenintiatori ai desperatiunei.

Cu alte cuvente, omenimea intréga se aflá pre patulu dorerei — suferiá greu. O dorere nedescriptibila i cuprinsese anim'a, si velulu de doliu adusu din paradisu i intunecá spiritulu.

Prin venirea Rescumperatoriului inse tóte s'au schimbatu. — Omulu, care in urm'a pecatului stramosiescu, rataciá fara neci unu scopu, acumu ajunge la cunoscinti'a destinatiunei sale. Cá-ci prin mórtea de pre cruce a D. n. Is. Chr. velulu de doliu e ruptu; si prin versarea sangelui seu, ranele omenimei suntu vindecate, — cu unu cuventu omulu a fostu asediatu éراسi in statulu gratiei.

Deci acumu cându ne aflamu in ajunulu maretiei serbatori a nascerei Rescumperatoriului genului omenescu, veniti cá se meditamu puçinu asupr'a acestui obiectu si se vedemu I. pentru ce a fostu de lipsa cá se vína insusi Fíiulu lui Domnedieu D. n. Is. Christosu? Si a II. Cum trebue se-lu asceptamu? — Ve rogu de atentiune!

I.

Parentele nostru celu cerescu, pentru tóte benefacerile impartasíte protoparintiloru nostri asediati in paradisu; pentru crescerea si invetiatur'a ce li o-a datu in persóna, petrecându si conversându cu densii, — n'a pretinsu nemicu altu cev'a decátu cá acei'a sè asculte si primésca consiliale s'ale benevoitórie si sè se supuna mandatului seu celui blandu. Dar' precumu se scie protoparintii nostri, lasandu-se a fi sedusi de sierpele ambitiunei, n'au implenitu neci aceste conditiuni puse chiar' in interesulu fericirei loru. Pentru ace'a au fostu scosi din paradisu, li s'au substrasu benefa-

cerile celea atât de mari... Parentele cerescu i parasesce cá pre nesce fii neascultatori, dar' le apromite totu-odata, cumcá se va re'ntórce éra atunci, cându genulu omenescu nu va mai poté fi fara de densulu.

Parentele cerescu intru atât'a a iubitu genulu omenescu, incâtu si dupa caderea acestui'a in pecatu prin calcarea mandatului parentiescu, de câteori a observatu cumca are lipsa, de ajutoriu, totu-de-a-un'a l'a ajutat, invetiatu si indreptatu prin alesii sei.

Séu cene a fostu Noe, déca nu tramisulu lui D.-dieu, care prin anuntierea diluviului a voítu se abata omenimea dela calea faradelegiloru, si se scape de perire pre cei primiti in corabia?

Cene a fostu Avramu, déca nu omulu lui D.-dieu, alesu si tramisu pentru-cá se puna capetu idololatriei, ce amenintiá cu perire omenimea intréga?

Cene a fostu Moise, déca nu unu tramisu alu providintiei divine, cá se scape poporulu celu alesu alu Domnului din servitutea Egiptului si se-lu conduca la pamentulu promisiunei? — Si în urma

Cene a fostu s. Joanu botezatoriulu, versulu celui ce striga in pustéia, déca nu prevestitoriulu, nuntiulu tramisu de Parentele cerescu, cá se pregatésca calea pentru Mantuito-riulu genului omenescu ajunsu la culmea nefericirei?

Cumca intru adevéru atât de desperata érá starea omenimei, incâtu a fostu de lipsa se vína insusi Mântuito-riulu Domnulu N. Is Christosu, ne pótenu convinge luându in considerare si numai unele impregiurari locali si temporale insemnate de istoria.

Pre tempulu cându a venitu Mesi'a domniá imperatulu Tiberiu. Si cene a fostu Tiberiu? Unu tiranu, omulu celu mai coruptu moralmente, congen'a societátiei; carea a infectatu mai ántâiu curtea s'a, de ací apoi a strabatutu cu repediune pâna la anim'a poporului.

A venitu atunci, cându Pilatu din Pontu érá locotienitoriulu Judeei. Despre acest'a inca nu potu díce altu-cev'a decâtu cá, elu a fostu acel'a, care a judecatu la mórte pre mielulu celu nevinovatu, pre D. n. Is. Christosu.

A venit în fine atunci, cându tier'a întréga erá impartíta între Irodu, Filipu si Lisania. Acestu Irodu e acel'a, care tieneá de soçia pre Irodiad'a femeia fratelui seu, — acel'a care a taiatu capulu s. Joanu botezatoriulu.

Tóte aceste impregiurari, Iub. asc. suntu argumente destulu de ponderóse, pentru a poté afirmá cumcà confusiunea, disordinea si coruptiunea si-au ajunsu culmea.

Si éta chiar' în acestu momentu supremu resuna versulu celui ce striga în pustéia: „Gatiti calea Domnului, drepte faceti càrările lui.“ — Chiar' acumu vine Mantuitoriulu lumei; chiar' acumu si Parentele cerescu dà manifestatiune iubirei s'ale nemarginite façia de genulu omenescu, tramitiendu pre unulu nascutu fiu alu seu, cá se scape omenimea din servitutea pecatului, din abisulu peritiunei.

Deci, Iub. Asc. în acestea dîle sante, cându ne pregatimu pentru serbarea aniversarii nascerei Dlui n. Is. Christosu, veniti se ne esaminamu si se vedemu nu cumv'a suntemu si noi amagiti de sierpele ambițiunei cá si protoparintii nostri? Nu cumv'a si anim'a nóstra e încarcata de pecate cá si a imperatului Tiberiu? Nu cumv'a ne spalamu si noi mânele si cându suntemu vinovati cá Pilatu? Nu cumv'a e impartita si anim'a nóstra, cá Jude'a pre tempulu s. Joanu botezatoriulu? Se vedemu în fine nu cumv'a servimu mai multu corpului tiranu, decâtu consilialoru parentiesci, conscientiei nóstre?

Cu alte cuvente se gatimu càile animei nóstre pentru serbatóri'a cea marétia a nascerei D. n. Is. Christosu carea este inceputulu rescumperarei nóstre. Cumu? Ve voiú aretà în partea a II-a.

II.

„În dîlele Archiereiloru Annei si Caiafeei: fost'au cuventulu Domnului càtra Joanu fiiulu Zachariei în desiertu. Si a venit în totu tienutulu Jordanului predicandu botezulu pocaintiei intru iertarea pecatelor. Precumu s'au scrisu în cartea cuventelor Isaiei profetulu, carele dîce: Versulu celui ce striga în pustéia: gatiti calea Domnului drepte faceti càrările lui! Tóta valea se va umplé, si

totu muntele si colin'a se va plecá, si celea strîmbe voru fí drepte si celea coltiuróse cà netede, si va vedé totu trupulu mantuirea lui Domnedieu.“ (Luc'a c. III. v. 2—6.)

Cumca ací nu e vorba de lucruri materiali, ci de cele spirituali; nu de cãi si carari pamentesci, ci de cele sufletesci, — urméza de sene. Pentru ace'a cându ne dîce Parentele nostru cerescu prin s. Joanu botez.: „Gatiti calea Domnului, drepte faceti cararile lui,“ — intielege calea si cararile animei nóstre.

Cum trebuie se se pregátésca acésta cale, ne spune s. Evang. Mateiu in c III. v 2. prin cuvintele: „tieneti penitentia!“ va se dîca se ne curatîmu anim'a de tóta macul'a pecatului prin penitentia.

„Zacheiu se întórce cu tóta anim'a la Domnedieu, cându a vediutu cà Domnulu N. Is. Chr. voiesce se între in cas'a densului.“ (Luc'a 19. 8.) Asemenea se facemu si noi acumu cându suntemu aprópe de nascerea D. N. Is. Chr. cá ast'feliu se potemu primí cu demnitate in cas'a animei nóstre pre Rescumperatoriulu omenimei. In sufletulu celu viclénu nu va întrá intieleptiunea (D.-dieu); neci va locuí in trupulu celu supusu pecatului.“ (Cartea intielept. c. I, v. 4).

Séu ce póte fi pentru noi mai de folosu, decátu a avé pre D.-dieu de amicu? Cátu de mare póte se fia bucuri'a nóstra in diu'a nascerei, déca ne vomu impreună acumu cu densulu prin curatieni'a animei! — Déca folosimu totu feliulu de medicamente pentru curarea trupului morbosu, nu se cuvene óre cá se ne inrigimu si de curarea sufletului, ce geme sub greutatea pecatelor!? Séu nu e mai pre susu liniscea interna decátu ori ce bucuria corporala? — „Ce va folosí omului de ar' dobândí lumea intréga, ér' sufletulu seu si-lu va pierde?“ séu „Ce va dá omulu in schimbu pentru sufletulu seu?“ (s. Ev. Mateiu 16. 26.)

Serbatóri'a nascerei, in ajunulu carei'a ne aflamu, Iub. asc., ne ofere ocasiunea cea mai benevenita pentru a ne impacá cu D.-dieu. Séu cându ne vomu poté desbracă de pecatele nóstre, déca nu in aceste dîle, in cari s'a nascutu mielulu lui D.-dieu, celu ce redica pecatulu lumei!? Si cându

ne vomu poté impacá cu D.-dieu Parentele nostru cerescu, pre care l'amu vatematu de atâtea ori, déca nu acumu candu, prin tramiterea unui'a nascutu fiu alu seu, 'si manifestéza iubirea s'a nemarginita fația de genulu omenescu!?

„Este ór'a cá se ne desceptamu din somnu, cá mai aprópe este nóue mantuirea acumu.“ (Epist. catra Romani c. XIII. v. 11.)

Deci se folosimu spre mantuirea sufletului nostru acestu tempu de pregatire, facându roduri demne de penitentie, adeca se ne împlenimu cu acuratetia tóte detorintiele nóstre fația de D.-dieu, fația de deaprópele nostru si fația de noi însîne.

Se înlocuimu superbi'a, ce se afla in anim'a nóstra, prin umilintia, adeca se ajutamu pre cei miseri si se iubimu chiar' si pre inferiorii nostri. Pentru-cà: „Celu ce se va inaltia umilisevá si celu ce se va umilí inaltiasevá.“ (Math. 23. 12.)

Mai departe se fimu drepti si induratori, pentru-cà precumu díce intielectulu Solomonu (21, 3): „Calea dreptatiei si a indurarei va aflá viétia si marire.“ Pentru ace'a, déca pâna acumu amu fostu neinduratori fația de deaprópele nostru, de adi inainte se fimu induratori si blandi fația de toti.

Si in fine se lapadamu din anim'a nóstra tóte pasiunile si reutatea. „Tóta amaratiunea, mâni'a, iutîmea, strigarea, hul'a se se lapede dela noi impreuna cu tóta reutatea.“ (Efes. 4. 21.)

Éta, Iub. Asc.! ce pregatiri trebuie se faca fie-care crestinu, pentru a poté serbá cu tóta demnitatea díu'a nascerei D. N. Is. Christosu. Éta cumu trebuie se ne pregatimu si noi càile si cararile animei nóstre, pentru a poté primí pre fiulu lui D.-dieu. De óre-ce calea animei este unic'a cale, pre care voiesce se vina la noi Mesi'a si numai déca vomu fi bene pregatiti, adeca déca anim'a nóstra va fi curatîta de tóta macul'a pecatului, numai atunci va intrá in locuinti'a animei nóstre Cuventulu celu intrupatu pentru noi; — numai ast'felu va poté vedé totu corpulu, adeca totu crestinulu mantuirea Domnului si va poté serbá cu destula demnitate si s nascere a D. N. Is. Christosu. Aminu.

J. F. Negrutiu.

PREDICA LA SERB. NASCEREI D.-LUI N. IS. CHRISTOSU (Cratiunu).

Veti aflá unu pruncu infasiatu si culcatu in iesle. Ev. Luc'a II. 12.

Bunatatea si iubirea lui D.-dieu a adusu bucuria adi pre pamentu. Bucuria nespusa la totu sufletulu crèstinu depre intréga faci'a pamentului, càci adi, dupa o nefericire de patru mii de ani, adi s'a inceputu fericirea cea adeverata pre pamentu. Pentru mantuirea nóstra si recascigarea ceriului pierdutu, adi insusi Fíiulu lui D.-dieu vine umilitu pre pamentu cá unu pruncu nevinovatu si se asiédia in iesle cá apoi se asiedie pre cruce si de aci pre altariiele nóstre:

Oh Fiiule alu lui Ddieu! Oh Domnedieule potinte, mare este iubirea t'a catra noi pecatosii! Nu erá destulu, cá ai creatu pre omu fara de-a avé lipsa de elu, ci numai singuru din iubirea t'a; nu e destulu cá l'ai asiediatu in raiu, pre carele 'lu pierdù prin reutatea s'a; nu e destulu, cá ai grigitu in tóte tēmpurile de némulu omenescu cu o iubire adeveratu parintiésca, nu! ci dupa-ce acest'a se facù dușmanu tīe prin pecatu, dupa-ce se lapedà de tine si se dadù la idololatria: tu in locu se-lu fi lasatu se piéra pre calea s'a ratacita — càci nu erá demnu de alt'a, — tu insu-ti iái tipulu si asemenarea omului nepotintiosu, te asiedi in iesle, cá apoi se te asiedi pre cruce si de aci pre altariiele nóstre, cá astfeliu se te avemu pre tine de-a pururea, pre tine fericirea cea adeverata! Oh mare este iubirea t'a!

Asié este I. A.

I. Ieslea este locuinti'a prima, la care l'a condusu pre Is. iubirea.

II. Altariulu este locuinti'a perpetua, unde se afla Is. cu intréga iubirea s'a ddieésca.

Aceste dóue yoru fi obiectele vorbirei mele de adi. Fíti — ve rogu — cu luare aminte.

I.

Dela Vifleimulu de adi spre resaritu, in departare de 200 de pasi, se afla unu claustru frumosu cu o baserica pompósa. Elen'a, mam'a lui Constantinu celu mare, — dupa-ce sfarmà si indepartà din loculu acel'a pre idolulu Adonis, redicatu

acolo de Adrianu, edifică claustrulu cu baseric'a amentita. Baseric'a e impartita in trei nâi (corabie) prin stêlpi frumoși de marmore, cari dupa decursulu atâtoru seclii, chiar' si acum'a sustău nevatemati. Chiar' sub altariu se afla un'a pescera de 38 urme de lunga, 11 urme de lata si 9 urme de inalta. Paretii ei de stânce, suntu infrumsetiati cu marmore. Fiendu-cà lumin'a sórelui, nici-odata nu strabate acolo, intréga pescer'a e luminata prin treidieci si dóue lampe de argintu. In marginea de catra resaritu a acestei pescere, este un'a pétra scumpa sculptata in marmore si un'a stea de argintu infrumsetiata odinióra cu petrii scumpe si inscriptiunea latina: „Aci s'a nascutu Isusu din Vergura Mari'a.“

Cu câtiv'a pasi mai in josu, este locul unde a fostu ieslea. Ieslea inse d'impreuna cu câteva petrii taiete din stânce fû dusa la Rom'a in seclulu alu 7-lea. Lemnele din trens'a se pastréza si acum'a intr'unu sicriu de argintu si totu-de-a-un'a la cratiunu se espunu spre onorare publica. In locul unde a fostu ieslea, stă un'a pétra de marmore alba scobita in form'a unui léganu. Domnitorii crestini au tramisu in decursulu tēmpuriloru multe daruri pretióse spre decorarea acestui léganu. Chiar' si acum'a e acoperitu acelu léganu cu cele mai pretióse si mai pompóse tiesature, cari in tóta septemân'a se inschimba cu altele. Crestinii din Vifleimu totu-de-a-un'a la cratiunu, mergu cu procesiune la áce'a iesle. Inainte merge patriarchulu, ducându in brația tipulu pruncului Isusu. Dupa dēnsulu urméza cei'alalti preoti si crestini din locu si de prin locuri indepartate, toti cu lumini aprinse. Ajungându la locul nascerei lui Is. se cetesce Evangeli'a pana la cuvintele: „si la infasiatu pre dēnsulu si l'a pusu in iesle“¹⁾ — aci Patriarchulu infasia tipulu pruncului Is. si-lu asiédia in iesle, apoi ingenunchia cu totii si se róga cu o pietate adúnca.

Acest'a este locul I. A. predisu de profeti, cá incepur'a fericirei nóstre. „Si tu Vifleime, cas'a Efratului, micu esti intru miile Judeei, dara din tine vá esí mie, celu cé va se fia domnitoriu in Israilu si esirea lui din inceputu din

---

¹⁾ Luc'a II. 7.

dfilele vécului.“ ¹⁾ — Acest'a este locul, despre care scriei cu atát'a spaima si tulburare imperatulu Irodu, coadunându pre toti carturarii si archiereii poporului, cá óre unde — unde va sè se nasca Isusu? Si ei toti cu o gura si cu o convingere respuserà, cà: Vifleimulu este locul acelu'a. Acest'a este locul, la care caletorira filosofii dela resaritu aducându daruri: auru, smirna si tamâia, cá ast'feliu sè se inchine noului Imperatu, Ffiului lui D.-dieu. Acest'a este locul, pre care 'lu designà angerulu in nóptea de adi pastoriloru pii: „éta vestescu vóue bucuria mare, carea va fi la totu poporulu, cá s'a nascutu vóue adi Mântuitoriu in cetatea lui Davidu, care este Christosu Domnulu si acest'a semnu va fi vóue: veti aflá unu pruncu infasiatu si culcatu in iesle.“ Acest'a este locul, in onórea carui'a o céta de angéri descinsera incungiurati de stralucire cerésca, cá adorandu pre Creatoriulu seu se-i cânte: „Marire intru cei de susu lui D.-dieu si pre pamentu pace intre ómeni buna-voire.“ ²⁾

Da, I. A.! Acest'a este locul unde s'a nascutu Mantuitoriu luemei Is. spre fericirea némului omenescu. Acest'a, asupr'a carui'a a statutu stéu'a dela resaritu, cá se arete nu numai filosofiloru, ci toturoru moritoriloru pamentului, cá acelu'a, care s'a nascutu acolo adi, este mai pre susu de toti domnitorii, regii si imperatii pamentului, carui'a i sierbescu stelele ceriului!

Si in locul acest'a santu cadiura astadi in genunchi filosofii dela resaritu, pastorii pii si se inchinara d'impreuua cu angérii straluciti, — se inchinara pruncului Domnediescu!

Lumea erá acum'a de multi seclii apesata sub blaste mulu ddiescu. Idololatri'a si intunecimea grósa religionara apasá intréga faci'a pamêntului, acoperiá pre tóte popórele nefericite. Omulu stá cá duşmanu faci'a cu D.-dieu. cu Creatoriulu seu Bietulu moritoriu dupa o viétia plina de necasuri si suferintie traganata aici intru acésta vale a plangerei nu avé alt'a, decâtu a descinde la locul doreriloru eterne in iadulu infioratoriu. Lumea intréga, chiar' de si-ar' fi ver-

---

¹⁾ Miche'a V. 2. si Mat. II. 6. — ²⁾ Luc'a II. 9—14.

satu sangele si de si-ar' fi jertfitu viéti'a, nu erá in stare a face destulu dreptatiei ddieesci vatemate prin pecatu. Omenirea erá nefericita. Patriarchii si profetii cu sete doriáu acum'a venirea Rescumperatoriului. Si déca D-dieu nu se indurá de nefericirea neamului omenescu, — acest'a nemicu nu poteá face spre a se scóte de sub sclavi'a diavolului. Inse: „intru atát'a a iubitulu D-dieu lumea, câtu si pre Ffiulu seu celu unulu nascutu l'a datu, cá totu celu ce crede intru dên-sulu se nu piéra ci se aiba viétia de veci“ ¹⁾

Din iubire, si numai singuru din iubire a venitu Ffiulu lui D-dieu pre pamentu si a luatulu trupu omenescu din P. C. V. Mari'a

Astadi se impliní tempulu I. A! se nasca P. C. V. Mari'a pre Isusu.

La mandatulu imperatului Augustu merse P. C. V. Mari'a d'impreuna cu sponsulu seu santulu Josifu in Vifleimu sè se scrie, si necapetandu locu de mánutu preste nópte, se asiedia in pescer'a amentita si nascù pre sórele dreptatiei, pre Rescumperatoriulu luméi, — pre Isusu, carui'a i se inchinara pastorii, philosophii, stéu'a si angerii.

Oh, I. A! ce fericiti amu fi fostu si noi, se fimu traitu pre acele tîmpuri pline de daru, se fimu potutu luá parte la acésta inchinatiune!

Inse Isusu, isvorulu iubirei celei nemarginite, insasi iubirea eterna, nu ne-a lipsitu nici pre noi de acést'a fericire, càci ori si unde 'lu potemu adorá pre dên-sulu, deóra-ce pretutindenea este elu de façia Elu este de façia in sóre, in luna, in stele, prin siesuri, vâi si pre munti — in ceriu si pre pamêntu. Dar' cu deosebire este aici pre altariile nóstre sub forma pânei si a vinului, in sânt'a Cuminecatura. Aici este elu cu întregu trupulu, — cu întregu sângele seu scumpu si cu intréga Domnedieirea s'a. Nu numai este de façia, ci ni se dá nóue spre a lu gustá si a fi fericiti. Nu este óre dara lucru maretiu si salutariu a vení la acestu locu sântu si a ne inchiná lui cu credintia si iubire?! Càci pre elu iubirea l'a adusu adi din ceriu pre pamentu. Iubirea l'a facutu a-si lasá tronulu seu cerescu cu tóte dulcetile si feri-

¹⁾ Joanu III. 19.

cirile aceluia; iubirea, a se asedia în iesle și a se infasia cu scutece că unu pruncu nepotintiosu și nevinovatu. Iubirea l'a facutu se ieie asupr'a s'a o viața atât de plină de ostenele, lipse, necasuri și doreri dela lăganu începându și până la mărtea s'a pre cruce. „Pastoriulu celu bunu sufletulu seu și-lu pune pentru oi,“ — dăce elu cu cuvântulu și dicerea s'a și-o implinesce cu fapt'a, dându-și sufletulu seu în muntele Golgot'a pentru nămulu omenescu.

Inse atât'a n'a fostu destulu. Elu a voitu că se fia unitu cu iubirii sei, — cu noi pecatosii și nedemniii sîrbii sei, se fia unitu întru unirea cea mai perfectă, se locuiesca în inși-și anim'a și sufletulu nostru, spre a ne face atât de fericiti întru acést'a și cealalta viața, pentru ace'a s'a asediatu elu în bisericele noastre — pre altarele noastre, unde în realitate și substantialitate este elu totu-de-a-un'a de față, despre-ce în partea a

II.

Cumcă Dlu nostru Is. Christosu este de față pre altarele noastre în sânt'a Cuminecatura cu sântu trupulu, cu scumpu sângele, și cu dăierea s'a: — acést'a nu trebuie se vi-o documentezu, I. A.! căci voi o credeti acést'a. Întru acést'a credința v'ati crescutu și acést'a credința ve va câșcigă fericirea eterna. Voi nu dati nimicu pre întrebarea, ce o punu contrarii, că ôre cum pôte se fia pânea și vinulu — trupulu și sângele lui Is., de-ôra-ce totu pâne și vinu se vedu a fi chiar' și după consacrare, — nu, de-ôra-ce sciti, că acelu Isusu, care avu putere de a stramută ap'a în vinulu celu mai bunu și gustuosu în Can'a Galileei; acelu Is. care tramise mâna din ceriu și ace'a mâna de și aveă un'a și ace'a-și forma, totuși aveă gusturile tuturoru mâncărilor, pre cari le doriău cei cari o mâncău; acelu Is. care avu putere de a stramută pre muierea lui Lotu într'unu stanu de sare asié, că form'a ei i remase acuratu ace'a-și, încâtu toti o poteău recunósce, că e muierea lui Lotu, de și nu eră mai multu ace'a, ci eră o stânca de sare; acela dăcu, are putere de a stramută și pânea și vinulu în acuratu trupulu și sângele seu prea sântu, și form'a pânei și a vinului se remăna totu ace'a-și.

Is. cá Ddienu atotupotinte a si potutu, — a si voítu si a si facutu acést'a. Despre poterea lui ddiéasca, dupa atâtea minuni ce facù elu nimene — avéndu minte sanetósa — nu se póte indoí. Éra vointi'a s'a firma, de a-si dá sântu trupulu si scumpu sângele seu nóue spre nutrire sufletésca si-o aretà atunci, cându saturà prin minune 5 míi de ómeni cu 5 pâni si doi pesci. In diu'a urmatória poporulu, cá se se sature éra-si de pâne, cercà din nou pre Isusu. Inse Is. dîse poporului, se nu cerce mâncare peritória, ci mâncare carea remâne spre viéti'a de veci si ace'a va fi insu-si trupulu si sângele seu.

Poporulu se scandalisà. Tieneá de unu lucru ne mai audítu de a mâncá carne de omu si de a bé sânge de omu. Inse Is respunse intru unu tonu care nu suferé contradícere: „de nu veti mâncá trupulu Fíiului omenescu, si de nu veti bé sângele lui, nu veti avé viétia intru voi!“¹⁾ Multi chiar' dintre invetiaceii sei pentru aceste cuvinte se lasara de elu si nu mai âmbláu cu elu. Si ce se vedi? Dóra Isusu 'si stramutà cuvintele díse? Au baremirle esplicà, cum aveá datina de a face acést'a totu-de-a-un'a, cându nu-lu intielegeáu invetiaceii sei? Oh ba nu! Ci numai intrebà pre cei 12, cá dóra si ei voru se-lu parasésca? Cá si cum ar' fi dísu, cá déca voiescu potu se mérga, dara elu nu-si va stramutá hotarirea s'a, de a-si dá trupulu si sângele seu spre nutrire sufletésca.

Acésta vointia, — acésta hotarire sânta a s'a, o duse in deplinire Is. la cin'a cea de pre urma. Luându pânea si binecuventându-o, o frânse si dede Apostoliloru sei dicându: „Luati, mâncati, acest'a este trupulu meu!“... si pocalulu cu vinulu: „beti dintru acest'a toti, acest'a este sângele meu!“... „Acést'a se-o faceti intru amentirea mea!“

Aceste cuvinte de mare insemnatate le díce Is. atunci, cându erá sè se dea de buna voi'a s'a la torture si mórte. S. Joanu Ev. díce: „Sciendu Is. cà a venitu ór'a s'a, cá se tréca din lumea acést'a la Tatalu, iubindu pre ai sei, cari eráu in lume, pâna in fine i-a iubitu pre ei.“²⁾ Din acést'a iubire nemarginita instituí Elu sânt'a Eucharistia.

---

1) Joanu 6. — 2) Joanu XIII. 1.

Si óre cum si-ar' fi si aretatu elu iubirea s'a nemarginita mai eclatantu catra noi nedemnií fií sei, decátu cá ni s'a datu pre sene insusi, cá se-lu avemu totu-de-a-un'a in animele si sufletele nóstre pre acel'a pre care nu-lu încapu ceriurile si ceriurile ceriurilor. Sântulu Joanu Gura de auru dîce: — „Atunci, cându vedi trupulu acest'a asiediatu pre altariu, dî atunci: prin trupulu acest'a sperezu eu imperati'a ceriului, — tóta fericirea acelui'a si viéti'a eterna. Inaintea trupului acestui'a, candu erá pre cruce, s'a intunecatu sórele. Pentru acest'a s'a cutremuratu atunci pamêntulu, s'a ruptu catapetés'm'a basericei si s'au despicatu stâncile. Acest'a este trupulu, care inundatu cu pèraie de sânge si strapunsu cu sulitia a isvoritu lunei dóue isvóre de viétia: sânge si apa. Inaintea trupului acestui'a a cadíutu in genunchi philosophii dela resaritu si cu frica si cu cutremuru s'au inchinatu lui in iesle. Tain'a trupului acestui'a 'ti stramuta tîe pamentulu in raiu. Deschide dara portile ceresci si privesce in ceriulu preainaltu si vei vedé celea ce le-amu dísu. Pentru-cá ce'a ce este acolo mai maiestaticu si mai gloriosu, ace'a ti-o potu eu aretá aici pre pamentu. In palatulu imperatescu nu paretíi frumosi, nu aurulu, nici argintulu forméza tesaurulu celu mai scumpu, — ci insusi imperatulu pre tronulu seu. Asia si in ceriuri trupulu D.-lui forméza tesaurulu celu mai scumpu, si pre acest'a 'lu ai acum'a si aici pre pamêntu. Pentru-cá eu nu-'ti aretu aci pre pamêntu angeri, nici archangeli, nici ceriulu celu preainaltu ci 'ti aretu pre insusi Domnulu ceriului. Asia dara vedi cea mai inalta maiestate pre pamêntu, nu numai o vedi, ci o gusti, o iei in anim'a si sufletulu teu.“¹⁾

Éca dara, I. A ! cá v'am aretatu loculu acel'a frumosu, locuinti'a prima a lui Is. cá Ddieu-omu pre pamêntu — ieslea. V'amu aretatu, cá iubirea l'a adusu pre elu acolo, ma acést'a l'a asiediatu pre elu chiar' pre altariiele nóstre, cá intru o locuintia perpetua, cá se-lu gustamu si se fimu fericiti.

Se ne bucuramu dara cu o bucuria sânta de nascerea Dlui n. Is. Chr., se ne inchinamu lui cu credintia si iubire si atunci vomu fi fericiti in eternu. Aminu.

Vasiliu Criste,

preotulu Sarvadului si alu Taşnadului.

¹⁾ Omilia 24. I. Cor.

Predica pre serbatóri'a antaiului Martyru Stefanu.

„Dómnue nu le socoti loru pecatulu acest'a!“
Fapt. Ap. VII. 60.

„Domnulu ieri la noi a venitu cu trupu, éra adi servulu din trupu a iesitu, — ieri imperatulu nostru cu trupu s'a nascutu, éra adi servulu cu pietrii se ucide.“¹⁾ Asia cânta s. baserica in serbatóri'a de adi.

Si ce vi se pare, credintiosiloru! cine e acestu servu credintiosu, acestu ostasiu neinvinu alu Imperatului cerescu? Acest'a e s. Stefanu celu de-antâiu diaconu si martyru alu Domnului, carele fiindu luminatu la minte cu darulu Spiritului si imbracatu cu hain'a santieniei, a stralucitu cu semne, cu minuni si invetiatura, încâtu adeca a veditu pagânatatea jidoviloru necredintiosi, a predicatu viéti'a cea de taina domnedieésca, a marturisu si a urmatu lui Christosu.

S.-tulu Stefanu e acel'a, carele fiindu aprinsu de zelulu credintiei si de foculu iubirei si portându cugetulu celu blându alu Invetiatoriului Christosu precum si umilinti'a cea plina de iubire: cu taria neschimbata, cu intiepletiune cerésca, cu anima deschisa si neinfrânta vestindu si aperându tain'a mântuirei, acést'a cu sângele seu o-a marturisu, o-a intaritu.

Vértutile si darurile aceste ceresci, demnitatea acést'a ângerésca descoperita in viéti'a sântului Stefanu a fostu Iubitiloru! caus'a pentru carea elu de catra s. baserica s'a facutu demnu de a se numí „Apostolu a lui Christosu“ — „antaiulu martyru intiepletu,“ — „frumseti'a patimiloru“ — „marirea dreptatiloru“ — „laud'a apostoliloru“ si „calea Sântiloru.“²⁾

Precum inse Mântuitoriulu Christosu inca fiindu culcatu in ieslea cea preafericita cu plânsu s'a rogatu de Tatalu cerescu pentru întórcerea si iertarea pecateloru lumei, — precumu acel'a-si Rescumperatoriu, cá unu mandatu deosebitu alu legi s'ale a pusu, cá se iubimu pre inimicii nostrii si se ne rogamu pentru cei ce ne gonescu, dându-ne si esemplu la patim'a s'a, cându s'a rogatu de tatalu cerescu dicându:

---

¹⁾ Condacu. — ²⁾ Offic. serb.

„Parinte nu le socoti loru pecatulu acest'a“: asia a facutu si invetiachelulu S. Stefanu, care atunci cându pentru marturisirea adeverului fù improșcatu cu petrii, s'a rogatu pentru inimicii sei dicându: „Dómne nu le socoti loru pecatulu acest'a.“

E dreptu, cà s. Stefanu a fostu ucisu cu petrii, pre lânga tóte aceste fiindu dênsulu inarmatu cu armele iubirei deaprópelui a fostu invingatoriu preste inimicii sei.

Cum si prin ce? me veti întrebá.

Prin ace'a, cà reulu nu l'a resplatitu cu reu, — nu a luat, nici a cugetatu isbânda asupr'a inimiciloru, ci reutatea si nedreptatea loru o-a resplatitu cu iertare si cu rogatiune.

Servésca serbatóri'a de adi si nóue de ocasiune spre a invetiá din viéti'a s. Stefanu cum si in ce modu potemu se pastramu iubirea deaprópelui, — cum potemu se ne inarmamu cu arme spirituale spre alinarea inimicitieloru, spre inblândírea celoru ce ne facu nedreptate.

Domnulu nostru Is. Christosu ni-a datu mandatulu celu sântu, cá se iubimu pre deapópele nostru cá pre noi insine.

De câte-ori se intempla inse, cà omulu rapitu de patime cu voia séu fara voia, cu rea vointia si din invidia calca in pecióre acelu mandatu vatemându, batjocurindu pre deaprópele seu, si prin acést'a stricându legatur'a iubirei si facându-se inimicu cu deaprópele seu.

Christosu, carele atátu profetii si legea, câtu si plinirea legei s'ale o-a intemeiatu pre legea, iubirei lui Domnedieu si a de-aprópelui, indestulu ni-a aretatu uritiunea si greutatea pecatului inimicitiei prin care, dupacum díce s. Jacobu: „nu numai graimu reu si judecamu legea“ ¹⁾ nu numai „umblanu in intunerecu si nu suntemu dela Domnedieu, — neci cunóscemu pre Domnedieu“ ²⁾; ci celu ce uresce pre deaprópele seu „ucigatoriu de omu este“ si „neci póte se iubésca pre Domnedieu.“ ³⁾

Déca între deosebitele ispite si necasuri alu vietiei totu-si am calcatu mandatulu iubirei deaprópelui urgisindu si fiindu

---

¹⁾ IV, 11. — ²⁾ I. Joanu II, 11.; III. 10; — IV, 8. seq. — ³⁾ I. Joanu III. 15; IV, 20.

in vrasmasie cu elu, ore remane-vomu in acelu pecatu urgisitu si osenditu de catra Domnedieu?! Departe se fia acest'a dela noi, credintiosiloru!

Unulu fiesce-care dintre noi se-si aduca aminte ca pana-ce traiesce in vrasmasie cu de-apropele seu nu are primire la Domnedieu, — rogatiunile, suspinurile lui nu afla ascultare, neci pote ascepta indurare dela Domnedieu celu induratu si multu rabdatoriu.

Seu cum vomu pote se redicamu noi ochii, manile si animele catra Domnedieu, cum vomu pote cere dela elu iertarea pecatelor si indurare, candu inim'a nostra arde de foculu maniei, — ochii, manile si semtirile trupesci si sufletesci se topescu dupa isbanda, — cum voimu noi se aflamu in Tatalu celu cerescu unu parinte induratu, candu noi nici voimu se scimu de impacare cu deapropele nostru.

Ajunga-ne, credintiosiloru! fiesce-carui'a dintru noi reutatea dilei si se nu gramadimu nelinisce, superare si osanda pre sufletele nostre, prin inimiti'a nutrita faia de-apropele nostru, ci se traimu in pace si in iubire fratiesca.

'Mi veti dice inse, suntemu omeni patimasi si catu e de greu a calca preste mania, catu de greu e a uitata vate-marea si nedreptatea casiunata!

E dreptu, credinciosiloru! dara si ace'a e dreptu, ca suntemu crestini si invetiaceii lui Christosu, si ca atari avemu chie-marea santa, detorinti'a de a calca preste patimele nostre.

S. Stefanu a fostu omu asemenea noue patimasiu si uitati-ve ca cu armele iubirei a invinsu pre inimitii sei.

Lasati se ve aretu si eu acele arme cu care inzestrandu-ve veti pote fi invingatori preste inimitii vostrii, veti pote pastra si lucra spre intarirea si pretiuirea legei iubirei fratiesci.

Aceste arme suntu:

1. Se fi dreptu si onestu (de omenia).

Acest'a facundu nu numai ca tie insuti vei folosi dara si pre inimitulu teu 'lu invingi, rusinandu-lu. Cu fapte bune contrarie invinovatiriloru inimitului mai luminatu se dovedesce nevinovati'a celui batjocuritu si vatematu de-o parte,

érea reutatea si golatatea calumniilor aruncate asupr'a-ti de alta parte decâtu prin luarea isbândeii.

Nu e unu lucru mai necrestinescu si de compatimitu decâtu, déca cinev'a cu sumeti'a, cu poterea fortiei ar' vré se convinga lumea despre neadeverulu calumniilor, ar' vré sè se resbune.

Arm'a crestinésca e cu totul alt'a. — Te calumnieza inimiculu teu, cà esci nedreptu, reutatosu, faciarnicu, scumpu, necuratu, calcatoriu de lege: arata si dovedesce in fapta contrariulu, ocrotesce pre celu apesatu, — fii cu anima sincera, — fà-te darnicu, — iubesce mai multu curati'a, eser-céza-te in faptele pietatei, promovéza si iubesce moralitatea, si cercetéza cele sânte. — Prin aceste fara greutate vei dá de golu calumniile aredicate de catra inimiculu teu.

2) Nu bagá in séma, nici luá la inima injuri'a séu nedreptatea ce tí-se face, fà cá si cum nu-o ai sémfí.

Càci precum cânele incéta de a te urmarí si de a te latrá de nu-lu vei bagá in séma, asia va incetá si inimiculu teu a te calumniá, de nu vei bagá in séma reavointi'a lui.

Acést'a o invétia si s. Chrisostomu, cându asia díce: „De vomu aretá bunavointia, vomu fi decâtu toti mai neinvinsi, — nimene, fia mare ori micu, câtu-si de puçinu nu ne va poté stricá . . . Intréba pe inimiculu teu óre nu-lu dóre si nu se vede a fire invinsu, cându rídi si nu bagi in séma injuri'a.“¹⁾

Si cu adeveratu, pentru-cà de cumv'a va vedé celu ce ne uresce si vré se ne faca reu, cà neci intr'o séma nu luamu nedreptatile aruncate asupra-ne, rusinându-se se va necagi si intoreându-se intru sene in urma se va cài de fapt'a s'a si va apucá calea pazei.

O alta cale de a îmblândí pre inimiculu nostru este.

3) Cá se ceremu iertare dela elu, macaru de nu amu fi noi vinovati. Si pentru-ce?

Pentru-cà vediéndu dènsulu acésta umilintia nu numai cà se va rusiná si intru cunosciinti'a sufletului seu 'si va recunósce vin'a s'a, — ci prin ace'a procedura a nóstra luamu dela elu meritulu laudarei séu a falosíei. Càci precum preafmosu díce S. Chrisostomu: „Celu ce mai antâiu vine, acelui'a se cuvine tóta laud'a.“

¹⁾ Hom 22. in Romani 3, 4, T. IX. pag. 610 seq.

Totu-de-a-un'a remâne adevratu principiulu urmatu de catra s. Aegidiu că „dêca te invingi pre tine insuti ai invinsu pre toti inimicii tei.“

E dreptu, credintiosiloru! că a cere iertare dela acel'a pre care nu numai că nu l'ai vatematu, ci din contra care te-a vatematu se pare a fire lucru greu: pre lângă tôte aceste e mai frumosu si mai de laudatu dêca celu vatematu se rôga de iertare, pentru-că prin acést'a celu ce cere iertare esercéza vêrtutea cea frumósa a abnegarei, urmandu intru acést'a voiei si procederei aretate si de catra Ddieu fația de cei peccatosi.

Ce face adeca Tatalu cerescu cu celu peccatosu? Mai inainte de ce ar' cere acel'a iertare i dà darulu preventivu alu penitentiei, bate asia-dicându la usi'a consciintei lui, chiamandu-lu la câscigarea pazei sufletesci. Ori nu sciti că Mantuitoriulu inainte de ce l'amu fi iubit, ne-a iubit mai autâiu pre noi? — Apostoli a tramisu Elu catra popórele lumii, mai'nainte de ce acelea s'ar' fi intorsu la Ddieulu celu adevratu.

Drept'acé'a de nu i-a fostu greu Domnedieulu celui preainduratu sè se întórca cu iubire catra noi, cu atátu mai vêrtosu ni se cuvine, suntemu indatorati a cere iertare, a aretá iubiref ația de cei ce ne urescu. (Cfr. Osea XI. p. 10.)

Arm'a cea mai stralucita, si órecumv'a sigilulu vêrtutei imblândîrei inimicului este:

4) Cá dupa poteri se facemu bine celui ce ne gonesce si uresce.

Prin acést'a precumu Domnedieu din Saulu a facutu Paulu: asia vomu face si noi din inamicu amicu, din calumniatoriu recunoscatoriu, din celu reu bunu. Resbunarea acést'a crestinésca ni-o recomênda s. Paulu cându, dupa-ce ar' fi aretatu că a Domnului e isbând'a, asia dîce:

„De flamêndiesce inimiculu teu, dà-i lui de mâncare, si de insetosiéza adapa-lu, că acést'a facîndu carbuni de focu gramadesci pre capulu lui. Nu fi invinsu de reu, ci invinge cu binele reulu.“¹⁾

Cum pui inse carbuni de focu pe capulu acelui inamicu carui'a reulu 'lu respatesci cu binele? Asia că prin bine-

¹⁾ Rom. XII. 20, 21. Cfr. S. Chris. Hom. XXII. ad Rom. 3. T. IX. p. 6.

facerea ace'a rusinându-se fara de a cunósce, se va indemná cá ur'a se si-o schimbe in iubire, — cum se nu se rusí-neze acel'a care va cunósce cá a vatematu o asia anima bine-facutória si nobila dela carea in locu de resbunare prímese binefacere.

Urmati in acésta privintia pre Jacobu si pre Josifu. Celu de-antaiu adeca, prin daruri si aretarea supunerei s'ale, nu numai cá a impacatu mani'a frateIui seu Esau, ci pre acest'a óre-si-cumv'a si l'a deobligatu sie-si. (Fac. 33.) — Éra Josifu, fara-de-legea fratiloru sei o-a resplatitu cu imbraçio-siare, sarutare, cu lacreme si daruri. (Fac. 44).¹⁾

Carbuni de focu gramadesci asupr'a capului inimicului teu prin facere de bine, de-órece déca neci prin binefacere nu se va imblandí, atunci acele binefaceri in diu'a judecatei i-se voru peface lui in foculu gehennei, care va arde tóta mintea cea spurcata si tóta reutatea animei, pre cându celu dreptu va capetá resplata dela Domnulu. La judecat'a cea din urma „va stá cu multa indrasnéla dreptulu inaintea façiei celoru ce l'au necajitu si a „celoru ce n'au bagatu in séma ostenele lui.“²⁾

Credintiosiloru! Sciti cá viéti'a nóstra e plina de neca-suri, — de suspine, reutati, slabitiuni, — de tóte partile dâmu de greutati: pentru-ce se mai amarímu sufletulu nostru si prin ace'a cá tienemu mania, ura asupr'a deaprópelui nostru!?

Mai bine neci sè se cunósca intre voi acelu pecatu in-vraşbitoriu, ci luati de esemplu pre s. Stefanu protomartyrulu. Asemenea acestui prea maritu ostasiu credintiosu alu lui Chris-tosu si voi, nu cu blastemuri, neci cu injuraturi, nu cu vorbe reutatióse, nu cu pofte rele, cu atâtu mai puçinu cu fapte de isbânda — se resplatiti inimiciloru vostri, ci lasându isbând'a dreptului Judecatoriu, noi insine se ne aretamu drepti, temetori de Domnedieu, se nu bagamu in urechi tóte vor-bele inimiciloru, dupa potintia se-i prevenimu intru de a-li cere iertare, se aretamu benefacere catra ei, si cu deosebire se ne rogamu pentru întórcerea acelor'a, pentru-cá ast'feliu aci vomu indulcí viéti'a nóstra cu linisce, éra dincolo ne as-cépta resplat'a fericirei celei negrate. Aminu.

J. Borosiu.

1) Cfr. I. Imper. XXIV. 17—18. — 2) Intiel. Solom. V. 1.

DESPRE MICSIORAREA NUMERULUI SERBATORILORU.

(Fine.)

Scopulu principale alu Imperatului Iosifu II. cu regularea serbatoriloru a fostu mai multu nationalu-economicu, adeca de a induplecă pe cleruri si pe popóra, cá serbându díle mai puține se lucre mai multu, se-si câscige mai multu, anume in dílele s'ale, pre cându poporulu tieranu robiá câte 104 de díle in brazd'a domniloru feudali, dedea dieciuieli, purtá si tóte sarcinele statului mai totu singuru, ajutatu numai puçinu de cátra locuitorii orasielorú. Protestantii au conservatu cele 52 de domineci, au cassatu inse pe cele mai multe alte serbatori legate, pe care le tienusera pâna eráu si ei catolici. Imperatulu vedeá de ex. in Germani'a, cu cátu prosperédia mai bine unu poporu decâtu altulu, déca va lucrá numai cu optu díle mai multu preste anu, căci la unu milionu si la diece milióne de parchi de braçia sanetóse acelea optu díle producu de siguru câscigu de multe milióne. Este sciutu că imperatulu déca uriá lenea, nu-i placeáu nici superstitiunile; avuse prin urmare cuventu de a provocá pe archierei si pe cleru cá se-i stea in ajutoriu in ambele directiuni. Gloriosii sei antecessori, adeca mama-s'a si mosiu-seu Carolu VI. inca au cercatu a regulá óresicum serbatorile, inse dupa unu principiu, care nici-decum n'a potutu prinde radacina nici dupa incercari violente de aprópe cincidieci de ani. Este sciutu, că (abstractiune făcându de serbarile superstitióse) baseric'a orientala are serbatori mai multe decâtu cea latina, éra acést'a mai multe decâtu cea de confesiunea protestanta. Carolu VI. a decisu, cá toti locuitorii monarchiei fàra diferentia de confesiuni se fia obligati a tiené serbatorile besericei latine. Spre acestu scopu au emanatu mai multe decrete si resolutiuni imperatesci, dintre care unele fórte aspre. Noi dintru acelea vomu citá pe câteva'a, pentru cá sè se védia, cá ace'a mesura fusese reu alésa, apoi executata si cu violentia, prin nrmare cà nu erá nici o mirare, déca ea intimpiná preste totu resistentia, care mai erá incordata si prin diversitatea rituriloru, precum si prin acelorú dóue calendarie Julianu si Gregorianu.

Cele de antâiu urme ale silei de a tiené serbatorile ritului latinu si locuitorii de alte confessiuni, se afla in un'a preainalta resolutiune din 7 Ianuaru 1731 subscrisa Carolu, mai la vale comite Ludovicu de Battyan et Petrus Végh. — In acel'asi anu cu acel'asi scopu a mai esitu si resolutiunea prea inalta din 6 Aprile.

A trei'a resolutiune dela acel'asi imperatu venia la palatinulu si la gubernulu Ungariei relativa la locuitorii de legea serbésca amestecati printre catolici, ale caroru serbatori suntu obligati a le tieneá, a emanatu in 28 Novembre 1732.

In anulu 1735 din caus'a violentieloru religióse s'au revoltatu neunitii cá si reformatii in câtev'a comitate ale Ungariei, dupa care capulu conspiratoriloru maiorulu serbu Pero Szegedinetz impreuna cu alti complici ai sei au peritu pe róta si taiati in patru.

Cu tóte acestea cá m dela 1747 cestiunea serbatoriloru éراسi ajunse la ordinea dîlei, ce'a ce se cunósce din dóue pre inalte resolutiuni dela 24 Ianuaru si 7 Martiu 1747, éra in 3 Iuniu acelui'asi anu se impune popiloru protestanti indatorirea, cá serbatorile catolice se le publice si in bisericele loru. Cu resolutiunea din 5 Octombre 1747 suntu siliti din nou si neunitii. Aceeasi mesura se répeta asupr'a loru in 18 Decembre 1758, apoi in 15 Ianuarie 1759. Dupa câtiv'a ani vediendu curtea imperiala cá acatolicii nu se supunu, cu resolutiunea din 10 Novembre 1765 se reinnoescu mesurile anterióre.

Lucrurile ajunsesera la atát'a, in câtu mai pe urma ins'asi Elisabet'a imperatés'a Rusiei pasíse la midilocu in Vien'a prin ambasadorulu seu, ceea ce se scie atátu din' o instructiune data acestui'a de cátra suveran'a s'a, instructiune tradusa si in romanesce, conservata in condic'a metropoliei din Bucuresci, câtu si din unu preainaltu rescriptu alu imperatesei Mariei Teresiei dela 27 Iuliu 1752, in care Maiestatea s'a reflectându la multele plansori si napastuiri, cu a caroru descriere o supera mereu locuitorii si clerulu „de ritulu grecu si natiunea illirica“¹⁾, in acestu actu im-

---

¹⁾ Resolutiunea imperatesei se incepe asia: „Reverendissime etc. Quam multa animi nostri molestia suscipiamus querelas et

peratescu pre atâtu de importantu pre câtu si lungu, aduce prelatiloru catolici aminte, că nu-i dà mâna că sè se strice cu imperatés'a Rusiei, cu care se afla in aliantia; deci présantiile loru se fie mai moderati, se lucre mai in tacere; totu asemenea cere imperatés'a că se moderedie si hyperzelulu mireniloru catolici.

Dupa atâtea incercari desierte, in fine imperatulu Iosifu II. delaturà tôte mesurile violente si precumu amu premisu mai in susu, apucà cestiunea serbatoriloru din punctu de vedere nationalu-economicu, sèu vorbindu si mai limpede, din interesu de a vedea pe poporu prosperându, pentrucă prin acést'a se crésca si prosperitatea statului. Ne mai aducemu cu totii aminte, din alte acte si mesuri ale lui Iosifu, că elu 'si pusese in capu că se traga in Ardealu, in Banatu si mai departe pe Sav'a, Tis'a, Dunare in susu câtu s'ar' potea mai multi români, serbi si bulgari din tie-rile vecine. Mai vêrtosu din acésta cauza 'lu iritase asia tare si revolutiunea românésca din 1784 că si resistenti'a cerbicósa a clasei feudaliloru. Tôte celelalte probleme legate strinsu cu cestiunea serbatoriloru nemoritoriulu monarchu le dete in grigi'a clerului si a capeteloru luminate, de care se voru fi bucurându popórele de ritulu resariténu.

Noi credemu că dupa o sutu de ani impliniti, este tempulu că generatiunile actuali competente in cestiune sè se ocupe de problem'a frumósa si fórté salutaria lasata de càtra imperatulu Iosifu II. in grigi'a cleruriloru. — S'ar' insielá fórté reu acei'a cari ar' mai crede, că prin serbatori multe s'ar' sustiéneá religiositatea in poporu. Tocma din contra, prin câteva'a din acelea se sustiéne coruptiunea, degradarea, seraci'a rusinósa, apoi: „magnum pauperies oprobrium, jubet quidvis et facere et pati“. Cu totulu altele suntu midilócele intie-lepte si sigure de-a nutrí, conservá, inradeciná religiositatea in popora, éra nu inmultirea serbatoriloru. — Poporulu nostru are simburele religiositatiei plantatu in sufletulu seu d n cum

---

gravamina graeci ritus et Illyricae Nationis cleri et populi in Regno nostro Hungariae et Partibus eidem annexis numerose subsistentis ab aliquot signanter retroactis annis frequenter admodum isthuc delata etc“. Nu mai poteá suferi nici imperatés'a necurmatele góne confesionali.

pórta mamele pruncii sub animele loru. Pentru-cá se nutresci si se asigurí acelu simbure divin, nu ai nici o trebuintia de 50—60 de serbatori preste cele 52 de Domineci. Si ce venitu póte se aiba unu parochu, fia si dela una miia de poporeni serántoci, destrabalati, datori la frundia si la iérba, náuici de beutur'a otravitóre? Nu cumv'a cei câtiv'a cruceri dela câteva'a femei neputintióse?

Dupa noi chiar' si cele 26 respective 29 serbatori normate prin imperatulul Iosifu II. suntu prea multe. Ací inse manum de tabula. Védia clerurile românesci cum voru face se prosperedie poporulul acest'a fačia cu enormele sarcine publice, precum si fačia cu teribil'a concurentia a milióneloru de bračia streine, care nu se sêmtu ferecate in legaturile multîmei de serbatori.

G. B.

V A R I E T A T I.

Jubileulu Papei. Oficiosulu vaticanului „Moniteur de Rome“ publica program'a serbariloru, ce se voru arangiá cu ocasiunea jubileulu Papei. Dupa acésta programa Pontificele va primí la 31 Decemvrie deputatiunea comisiuniloru internationale pentru arangiarea serbariloru; la 1 Ianuarie va celebrá s. liturgie; la 2 Ianuarie in catedral'a San-Lorenzo se voru cetí poesiile si discursurile ocazionale; la 3, 4 si 5 Ianuarie Pontificele va primí pre peregrinii italieni si straiui; la 6 Ianuarie, urmatu de cardinali, diplomati etc. va deschide expositi'a jubileulu; Domineca diu'a Bobotezii mai multi voru fi consacratu de sînti, ér' Dominec'a urmatória va avé locu consacrarea fericitiloru.

Casatori'a a dóu'a a preotiloru. Sinodulu episcopescu alu regalului Serbiei, dorindu a satisface unei dorintie generale a poporulul serbescu, s'a ocupatu in sesiunea din lun'a Octomvre a. e. si cu cestiunea casatoriei a dóu'a a preotiloru si, statorindu din parte-si necesitatea introducerei acelei'a, s'a adresatu in acésta cauza catra sínódele episcopesci ale besericeloru ortodoxe resaritene romanesci, rusesci si grecesci — proponêndu din parte-si introducerea acestei innoiri de caracteru puru disciplinariu.

Cursu de limb'a romana a deschisu in localitatile casinei militare din Timisiór'a dlu profesoru de limb'a româna dela scól'a de cadeti de acolo Romulus Hauce pentru oficirii si cadetii din armat'a com. imp. si regala.

Unu ciclu de prelegeri publice va arangiá la Aradu in decursulu iernei directiunea asociatiunei aradane pentru literatur'a si cultur'a poporulul românu.

Fondatiunea siulutiana a cumparatu dominiulu dela Ernutu cu 120,000 fl. v, a.

Portretu-biografia. Reunimitulu artistu J. Soferu a esecutatu portretulu Regelui Romaniei intr'unu modu intru adeveru artisticu si demnu de admiratu. Portretulu se compune din litere, cari in totalitatea lor dau biografi'a regelui scrisa in limb'a româna.

Dlu Titu Budu parochu-protopopu in Satu-Siugatagu a fostu numitu de vicariu for. episcopescu alu Marmatiei. — Sincerile nôstre gratulatiuni!

Bancnotele de cate 10 fl. v. a. cu dat'a 15 Ianuarie 1863 se mai primescu numai pâna la 31 Decemvre 1887 spre a fi schimbate, si anume la cele d'oué institute principale din Vien'a si Pest'a. La filiale se primescu numai la cerere de-sebita cu incuviintiarea consiliului generalu alu bancii austro-ungare. Dela 31 Decemvre 1887 nu se mai primescu de locu spre schimbare ast'felui de bancnote.

Descoperiri archeologice romane. — De vre-o câtu-va t'empu se facu in Triestu descoperiri archeologice române fôrte interesante. Cu ocasiunea demolarii mai multoru zidiri vechi, pentru-câ aerulu si lumin'a se pôta strabate mai cu usiurintia in orasiu, s'au aflatu mai multe petrii mormentale române si mai multe acoperimente de sarcofage. Mai multi lucratori detera in adêncime de 1 metru preste o zidire romana fôrte bine conservata. Continuându-se sapaturile s'a datu preste trei odâi a caroru padimentu in mosaicu este bine conservatu, mesurându in suprafacia 4 metri quadrati. O odaia reprezenta in mosaica pre câtu se pôte de frumosu figur'a unui delfinu. Archeologii, cari au venitu la faci'a locului si-au datu parerea, câ au a face cu o villa romana, care a apartienutu unui patricianu. Totu cu acêsta ocasiune s'a descoperitu si unu aquaductu, care se vede câ s'a estinsu dela movil'a din apropiere la villa. Cele mai multe dintre tievile aquaductului, fiindu pregatite din pamêntu bine arsu, suntu bine conservate. Aparitiunea acestoru descoperiri fiindu pentru sciintia câtu se pôte de insemnata, directorulu museului din Triestu a datu ordinu, câ sê se continue sapaturile.

O colectia de documente vechi — La librari'a fratiloru Siarag'a din Jasi, se afa o colectia fôrte bogata de o multime de documente si hrisôve domnesci, atâtu pe pergamentu câtu si pe hârta si anume: Eliasiu I. 1447, Eliasiu II. 1448, Stefanu celu mare 1492, Petru Raresiu 1528, Bogdanu fiulu lui Stefanu 1576, Moisa Movila 1631, Vasile Lupu 1640, C. Cantemiru 1681 etc. Fie care insoçite cu sigilulu fie-carui Domnu, care le-a eliberatu. Precumu si o mare colectia de preste 200 pe hârta in vechime de 200 de ani. Tôte aceste suntu rezervate pentru Academi'a Româna — unde mai bine voru fi pastrate.

 Abonamintele pe anulul 1888 sê se facea câtu mai curându.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete-Negruti in Gherla.
Gherla. Imprimari'a „Aurora” p. A. Todoranu.